

Основна школа „Душан Јерковић" Ужице

школска 2026/2030.

ШКОЛСКИ ПРОГРАМ ЗА ТРЕЋИ РАЗРЕД ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

Полазне основе за израду школског програма су:

1. Закон о основама система образовања и васпитања ("Сл. гласник РС", бр. 88/2017, 27/2018-др. закон, 10/2019, 27/2018- др. закон, 6/2020, 129/2021, 92/2023 и 19/2025).
2. Закон о основном образовању и васпитању ("Сл. гласник РС", бр. 55/2013, 101/2017, 10/2019, 27/2018-др. Закон, 129/2021, 92/2023 и 19/2025).
3. Закон о уџбеницима ("Сл. гласник РС", бр.27/2018, 92/2023 и 109/2025).
4. Правилник о програму наставе и учења за трећи разред основног образовања и васпитања ("Сл. гласник РС", бр 5/2019, 1/2020 и 6/2020)

УВОД

О школи

Основна школа „Душан Јерковић” основана је 1955. године и данас је једна од највећих школа по броју ученика у Златиборском округу, у којој се настава одвија у две смене. Налази се у центру града на адреси Трг Светог Саве 10, и ужива велики углед у својој средини. Такође, сарадња школе са окружењем и родитељима је веома добра. Родитељи наших ученика представљају општу популацију родитеља, односно има их свих социоекономских слојева, свих образовних нивоа и профила и представљају слику опште популације. Ученици школе постижу добре резултате што се огледа, првенствено кроз резултате на општинским, окружним и републичким такмичењима. Успешност школе се огледа и кроз резултате постигнуте на завршном испиту за упис у средњу школу, где је наша школа високо позиционирана на нивоу општине, као и дугогодишњи низ резултата који су изнад републичког просека.

Наставници који раде у школи су аутори и коаутори уџбеника, рецензенти, аутори и реализатори више семинара, стручних чланака, учествују у међународним конференцијама, реализатори активности (стручна предавања и радионице) у циљу унапређења инклузивног образовања на територији Школске управе Ужице, а неколико наставника је награђивано на државном нивоу за примере успешне наставне праксе. Шест наставника су стекла звање педагошког саветника. Један наставник је саветник – спољни сарадник Школске управе Ужице за инклузивно образовање од 2019. године. Наши библиотекари су проглашени за најбоље у Републици Србији 2016. и 2020. године. Учешћем у ДЕЛФ пројекту, наша школа омогућава полагање испита ученицима из Француског језика и стицање дипломе која потврђује ниво стеченог знања француског језика за оне којима француски језик није матерњи. То је званична диплома Министарства просвете Републике Француске, која омогућава, онима који уче француски језик, да озваниче свој ниво знања и способности употребе језика. Испит се на истоветан начин полаже у целом свету, диплома је важећа у целом свету и једном стечена, важи трајно. Наша школа је потписник меморандума о сарадњи са ОШ „Строчја Вас“ из Љутомера.

Школа је увек тежила да обезбеди спој безбедне и недискриминаторне средине за ученике са наставом која је савремена, ефикасна, квалитетна и прилагођена потребама и интересовањима ученика. У жељи да будемо школа са подстицајним и креативним наставним плановима и ваннаставним активностима, учествујемо у националним и међународним пројектима.

Основно опредељење у раду школе је настава која је савремена, ефикасна, квалитетна и прилагођена потребама и интересовањима ученика. То је основна идеја и циљ коме се тежи и који је био идеја водиља у изради Школског програма и свих осталих планова рада школе.

Полазне основе израде Школског програма

Приликом израде Школског програма користили су се следећи документи:

1. Закон о основама система образовања и васпитања ("Сл. гласник РС", бр. 88/2017, 27/2018 - др. закон, 10/2019, 27/2018 - др. закон, 6/2020, 129/2021, 92/2023 и 19/2025)
2. Закон о основном образовању и васпитању ("Сл. гласник РС", бр. 55/2013, 101/2017, 10/2019, 27/2018 – др. закон, 129/2021, 92/2023 и 19/2025)
3. Закон о уџбеницима ("Сл. гласник РС", бр.27/2018, 92/2023 и 109/2025)
4. Правилник о наставном плану наставе и учења за први циклус основног образовања и васпитања и програму наставе и учења за први разред основног образовања и васпитања ("Сл. гласник РС", бр. 10/2017, 12/2018, 15/2018, 18/2018, 1/2019 и 2/2020)
5. Правилник о програму наставе и учења за други разред основног образовања и васпитања ("Сл. гласник РС", бр. 16/2018, 3/2019 и 5/2021)
6. Правилник о програму наставе и учења за трећи разред основног образовања и васпитања ("Сл. гласник РС", бр 5/2019, 1/2020 и 6/2020)

7. Правилник о програму наставе и учења за четврти разред основног образовања и васпитања ("Сл. гласник РС", бр 11/2019, 6/2020)
8. Правилник о плану наставе и учења за пети и шести разред основног образовања и васпитања ("Сл. гласник РС", бр. 15/2018, 18/2018, 3/2019, 3/2020, 6/2020 и 17/2021, 16/2022, 13/2023, 14/2023 и 3/2024)
9. Правилник програму наставе и учења за седми разред основног образовања и васпитања ("Сл. гласник РС", бр.5/2019, 1/2020)
10. Правилник програму наставе и учења за осми разред основног образовања и васпитања ("Сл. гласник РС", бр.11/2019, 2/2020, 6/2020, 5/2021 и 17/2021, 16/2022, 13/2023, 14/2023 и 4/2024)

Приликом израде Школског програма користили су се и школски документи, а посебно Школски развојни план и резултати самовредновања за све области рада.

Начела на којима је програм утемељен су:

- 1) усмерености на процесе и исходе учења;
- 2) заснованости на стандардима, уз систематско праћење и процењивање квалитета програма;
- 3) уважавања узрасних карактеристика у процесу стицања знања и вештина, формирања ставова и усвајања вредности код ученика;
- 4) хоризонталне и вертикалне повезаности у оквиру предмета и између различитих наставних предмета;
- 5) поштовања индивидуалних разлика међу ученицима у погледу начина учења и брзине напредовања, као и могућности личног избора у слободним активностима;
- 6) заснованости на партиципативним, кооперативним, активним и искуственим методама наставе и учења;
- 7) уважавања искуства, учења и знања која ученици стичу ван школе и њихово повезивање са садржајима наставе;

- 8) развијања позитивног односа ученика према школи и учењу, као и подстицања учениковог интересовања за учење и образовање у току целог живота;
- 9) коришћења позитивне повратне информације, похвале и награде као средства за мотивисање ученика;
- 10) уважавање узрасних карактеристика у процесу психофизичког развоја обезбеђивањем услова за живот и рад у школи.

Школски програм израђен је у складу са Националним оквиром образовања и васпитања и садржи:

I ЦИЉЕВИ ШКОЛСКОГ ПРОГРАМА

- обезбеђивање добробити и подршка celovитом развоју детета
- обезбеђивање подстицајног и безбедног окружења за celovити развој детета, ученика, развијање ненасилног понашања и успостављање нулте толеранције према насиљу;
- развијање и практиковање здравих животних стилова, свести о важности сопственог здравља и безбедности, потребе неговања и развоја физичких способности;
- развијање свести о значају одрживог развоја, заштите и очувања природе и животне средине и еколошке етике, заштите и добробити животиња;
- континуирано унапређивање квалитета процеса и исхода образовања и васпитања заснованог на провереним научним сазнањима и образовној пракси;
- развијање компетенција за сналажење и активно учешће у савременом друштву које се мења;
- пун интелектуални, емоционални, социјални, морални и физички развој сваког детета, ученика, у складу са његовим узрастом, развојним потребама и интересовањима;
- развијање кључних компетенција за целоживотно учење, међупредметних компетенција и стручних компетенција у складу са захтевима занимања, потребама тржишта рада и развојем савремене науке и технологије;

- развој свести о себи, стваралачких способности, критичког мишљења, мотивације за учење, способности за тимски рад, способности самовредновања, самоиницијативе и изражавања свог мишљења;
- оспособљавање за доношење ваљаних одлука о избору даљег образовања и занимања, сопственог развоја и будућег живота;
- развијање позитивних људских вредности;
- развијање осећања солидарности, разумевања и конструктивне сарадње са другима и неговање другарства и пријатељства;
- развијање компетенција за разумевање и поштовање права детета, људских права, грађанских слобода и способности за живот у демократски уређеном и праведном друштву;
- развој и поштовање расне, националне, културне, језичке, верске, родне, полне и узрасне равноправности, толеранције и уважавање различитости;
- повећање ефикасности употребе свих ресурса образовања и васпитања, завршавање образовања и васпитања у предвиђеном року са минималним продужетком трајања и смањеним напуштањем школовања; .

У изради програма посебно се водило рачуна о општим међупредметним компетенцијама:

Опште међупредметне компетенције за крај обавезног основног образовања и васпитања у Републици Србији, су:

- 1) компетенција за учење;
- 2) одговорно учешће у демократском друштву;
- 3) естетичка компетенција;
- 4) комуникација;
- 5) одговоран однос према околини;
- 6) одговоран однос према здрављу;
- 7) предузимљивост и оријентација ка предузетништву;

8) рад са подацима и информацијама;

9) решавање проблема;

10) сарадња;

11) дигитална компетенција.

Компетенција се развијају кроз наставу свих предмета и примењују у разним ситуацијама при решавању различитих проблема и задатака. Опште предметне компетенције и специфичне предметне компетенције биће посебно издвојене у годишњим плановима рада.

II ТРАЈАЊЕ ПРОГРАМА

Школски програм се реализује у периоду од четири године, односно од почетка школске 2026/2027. године до краја школске 2029/2030. године

III ЈЕЗИК НА КОМЕ СЕ ПРОГРАМ РЕАЛИЗУЈЕ

Програм се реализује на српском језику.

IV НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ШКОЛСКОГ ПРОГРАМА

У школи се реализују Основе програма предшколског васпитања и образовања „Године узлета“, програм рада продуженог борава, ови програми саставни су део Школског програма. Школски програм се реализује у првом и другом циклусу. Први циклус се реализује у I, II, III и IV разреду, а други циклус се реализује у V, VI, VII и VIII разреду.

Напомена: у школи сви ученици похађају наставу на српском језику, тако да је у свим табелама изостављен српски као нематерњи језик. Ако дође до промене урадиће се анекс на Школски програм и ове табеле изменити.

Информисање о важним питањима из живота и рада школе врши се путем школског сајта, <https://dusanjerkovic.edu.rs/> и Инстаграм странице школе. Поред сталног унапређења образовања и васпитања, велика пажња поклања се безбедности ученика, бољем и квалитетнијем раду школе и неговању сарадничких односа са различитим институцијама.

ПЛАН НАСТАВЕ И УЧЕЊА ЗА ТРЕЋИ РАЗРЕД ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА

Редни број	А: ОБАВЕЗНИ ПРЕДМЕТИ	недељно	Годишње
1.	Српски језик	5	180
2.	Енглески језик	2	72
3.	Математика	5	180
4.	Природа и друштво	2	72
5.	Ликовна култура	2	72
6.	Музичка култура	1	36
7.	Физичко и здравствено васпитање	3	108
8.	Дигитални свет	1	36
УКУПНО: А		21	756
Редни број	Б. ИЗБОРНИ ПРОГРАМИ		
1.	Верска настава/Грађанско васпитање	1	36
УКУПНО: Б		1	36
УКУПНО: А + Б		22	792

Редни број	ОБЛИЦИ ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА	недељно	Годишње
1.	Редовна настава	22	792
2.	Допунска настава	1	36
3.	Додатна настава	1	36
4.	Настава у природи	7 дана годишње	

Редни број	ОСТАЛИ ОБЛИЦИ ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА	недељно	годишње
1.	Час одељењског старешине	1	36
2.	Ваннаставне активности	1 - 2	36 - 72
3.	Екскурзија	1 дан годишње	

ЦИЉЕВИ ОСНОВНОГ ОБРАЗОВАЊА И ВАСПИТАЊА СУ:

1. обезбеђивање добробити и подршка celovitom развоју ученика;
2. обезбеђивање подстицајног и безбедног окружења за celoviti развој ученика, развијање ненасилног понашања и успостављање нулте толеранције према насиљу;
3. свеобухватна укљученост ученика у систем образовања и васпитања;
4. развијање и практиковање здравих животних стилова, свести о важности сопственог здравља и безбедности, потребе неговања и развоја физичких способности;
5. развијање свести о значају одрживог развоја, заштите и очувања природе и животне средине и еколошке етике, заштите и добробити животиња;
6. континуирано унапређивање квалитета процеса и исхода образовања и васпитања заснованог на провереним научним сазнањима и образовној пракси;
7. развијање компетенција за сналажење и активно учешће у савременом друштву које се мења;
8. пун интелектуални, емоционални, социјални, морални и физички развој сваког ученика, у складу са његовим узрастом, развојним потребама и интересовањима;
9. развијање кључних компетенција за целоживотно учење, развијање међупредметних компетенција за потребе савремене науке и технологије;
10. развој свести о себи, развој стваралачких способности, критичког мишљења, мотивације за учење, способности за тимски рад, способности самовредновања, самоиницијативе и изражавања свог мишљења;
11. оспособљавање за доношење ваљаних одлука о избору даљег образовања и занимања, сопственог развоја и будућег живота;
12. развијање осећања солидарности, разумевања и конструктивне сарадње са другима и неговање другарства и пријатељства;
13. развијање позитивних људских вредности;
14. развијање компетенција за разумевање и поштовање права детета, људских права, грађанских слобода и способности за живот у демократски уређеном и праведном друштву;

15. развој и поштовање расне, националне, културне, језичке, верске, родне, полне и узрасне равноправности, развој толеранције и уважавање различитости;
16. развијање личног и националног идентитета, развијање свести и осећања припадности Републици Србији, поштовање и неговање српског језика и матерњег језика, традиције и културе српског народа и националних мањина, развијање интеркултуралности, поштовање и очување националне и светске културне баштине;
17. повећање ефикасности употребе свих ресурса образовања и васпитања, завршавање образовања и васпитања у предвиђеном року са минималним продужетком трајања и смањеним напуштањем школовања;
18. повећање ефикасности образовања и васпитања и унапређивање образовног нивоа становништва Републике Србије као државе засноване на знању.

ОБАВЕЗНИ НАСТАВНИ ПРЕДМЕТИ

Наставни предмет: **СРПСКИ ЈЕЗИК** (5 часова недељно, 180 часова годишње)

Прво полугодиште

Редни број теме	НАСТАВНА ОБЛАСТ/ТЕМА	ТИП ЧАСА		укупно
		Обрада	утврђивање вежбање систематизација	
1.	КЊИЖЊВНОСТ	20	16	36
2.	ЈЕЗИК граматика, правопис, ортоепија	14	8	22
3.	ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА слушање, говор, читање, писање	16	24	40
УКУПНО прво полугодиште		50	48	98

Друго полугодиште

Редни број теме	НАСТАВНА ОБЛАСТ/ТЕМА	ТИП ЧАСА		укупно
		Обрада	утврђивање вежбање систематизација	

1.	КЊИЖЕВНОСТ	16	17	33
2.	ЈЕЗИК граматика, правопис, ортоепија	16	10	26
3.	ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА слушање, говор, читање, писање	12	11	23
УКУПНО друго полугодиште		44	38	82

Назив предмета **СРПСКИ ЈЕЗИК**

Циљ Циљ учења Српског језика јесте да ученици овладају основним законитостима српског књижевног језика правилног усменог и писаног изражавања, негујући свест о значају улоге језика у очувању националног идентитета да се оспособе за тумачење одабраних књижевних и других уметничких дела из српске и светске баштине, реговања традиције и културе српског народа и развијања интеркултуралности.

Разред Трећи

Годишњи фонд часова 180 часова

Наставна област: КЊИЖЕВНОСТ

Садржаји	ШКОЛСКА ЛЕКТИРА Лирска поезија 1. Душан Костић: <i>Септембар</i> 2. Григор Витез: <i>Какве је боје поток</i> / Десанка Максимовић: <i>Вожња</i> 3. Душан Васиљев: <i>Зима</i> 4. Мирослав Антић: <i>Шта је највеће</i> / Ф. Г. Лорка: <i>Луцкаста песма</i> 5. Драган Лукић: <i>Свакога дана /Шта је отац</i> 6. Бранислав Црнчевић: <i>Љутило мече</i> / Љубивоје Ршумовић: <i>Аждаја своме чеду тепа</i>
-----------------	--

7. Милован Данојлић: *Љубавна песма*
8. Љубивоје Ршумовић: *Домовина себрани лепотом*
9. *Химна Светоме Сави*
10. Бранко Стевановић: *Занимање Марка Краљевића*

Епска поезија

11. Народне песме: *Марко Краљевић и бег Костадин*,
Орање Марка Краљевића

Проза

1. Ла Фонтен: *Цврчак и мрав* / Езоп: *Корњача и зец*
2. Народна приповетка: *Свети Сава и сељак без среће*
3. Народна бајка: *Чардак ни на небу ни на земљи*
4. Народна приповетка: *Свијету се не може угодити*
5. Бранко Ћопић: *Изокренута прича*
6. Оскар Вајлд: *Себични џин*
7. Светлана Велмар Јанковић: *Златно јагње* (одломак)
8. Бранко В. Радичевић: *Прича о дечаку и Месецу*
9. Ијан Макјуен: *Реч-две о Питеру* (одломак)
10. Јохана Шпири: *Хајди* (одломак)
11. Народна бајка: *Баш-Челик* (читање у наставцима)
12. Јасминка Петровић: *Од читања се расте*
(читање у наставцима)

Драмски текстови

1. Душан Радовић: *А зашто он вежба*
2. Александар Поповић: *Лед се топи*
3. Јованка Јоргачевић: *Никад два добра*
4. Лаза Лазић: *Суђење*

Популарни и информативни текстови

Избор из илустрованих енциклопедија и часописа за децу о значајним личностима српског језика, књижевности и културе (Милева Ајнштајн, Михаило Пупин), знаменита завичајна личност и др.

ДОМАЋА ЛЕКТИРА

1. Бранко Ћопић: *Доживљаји Мачка Тоше*
2. Избор из поезије *Душана Радовића* (Замислите, Да ли ми верујете, Страшан лав, Кад је био мрак, Тужне ђачке исповести, Здравница, Плави зец и друге песме)
3. Браћа Грим: *Бајке* (по избору)

Учитељу се пружа могућност да изабере да ли ће на часовима обрађивати:

	Ла Фонтенову басну Цврчак и мрав или Езопову басну Корњача и зец; Шта је највеће Мирослава Антића или Луцкасту песму Ф. Г. Лорке; Свакога дана или Шта је отац Драгана Лукића; Какве је боје поток Григора Витеза или Вожња Десанке Максимовић; Љутило мече Бранислава Црнчевића или Аждаја своме чеду тепа Љубивоја Ршумовића Књижевни појмови: - лирска песма, - химна, - епска песма, - народна бајка, - роман, - поређење, - персонификација (на нивоу препознавања), - опис, - дијалог, - приповедање, - епски јунак, - драмска радња
Исходи	По завршетку разреда ученик ће бити у стању да: - чита са разумевањем различите текстове; - опише свој доживљај прочитаних књижевних дела; - изнесе своје мишљење о тексту; - разликује књижевне врсте: лирску и епску песму, причу, басну, бајку, роман и драмски текст; - одреди тему, редослед догађаја, време и место дешавања у прочитаном тексту; - именује главне и споредне ликове и разликује њихове позитивне и негативне особине; - уочи основне одлике лирске песме (стих, строфа и рима); - разуме пренесено значење пословице и басне и њихову поучност; - разуме идеје књижевног дела; - уочи основне одлике народне бајке; - разликује народну од ауторске бајке; - представи главне особине јунака; - уочи основне одлике народне епске песме; - уочи поређење у књижевном делу и разуме његову улогу; - разликује опис од приповедања у књижевном делу; - покаже примере дијалога у песни, причи и драмском тексту;

	-уочи хумор у књижевном делу;
Наставна област: ЈЕЗИК (граматика, правопис и ортоепија)	
Садржаји	Врсте речи: именице (градивне, збирне); придеви (присвојни, градивни); род и број придева; заменице (личне заменице); глаголи; лице и број глагола. Подела речи на крају реда (граница на самогласник). Управни говор (први и други модел). Неуправни говор. Велико слово: писање имена народа, вишечланих географских назива (планина, река, језера, мора и сл.), празника, наслова књига и часописа; Писање присвојних придева изведених од властитих имена (суфикси: -ов, -ев, -ин; -ски, -чки, -шки). Речца <i>не</i> уз именице и придеве. Наводници (у управном говору, насловима дела, називима школа). Сугласник <i>j</i> (између самогласника <i>и-о</i> и <i>о-и</i>). Скраћенице (мерне јединице за масу, дужину, време и запремину течности).
Исходи	По завршетку разреда ученик ће бити у стању да: -разликује врсте (и подврсте) речи у типичним случајевима; -одреди основне граматичке категорије именица, придева и глагола; -примењује основна правописна правила; -јасно и разговетно изговори обавештајну, упитну и заповедну реченицу, поштујући одговарајућу интонацију и логички акценат, паузе, брзину и темпо;
Наставна област: ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА (слушање, говор, читање, писање)	
Садржаји	Краћи и дужи текстови - књижевни и некњижевни, као и нелинеарни текстови. Причање о догађајима и доживљајима, стварним и измишљеним (усмено и писано). Описивање људи, животиња и природе (плански приступ) - усмено и писано. Различите комуникативне ситуације (комуникација са одраслима и са вршњацима; у школи, у продавници, телефонски разговор, поздрављања, честитања и сл.). Богаћење речника: речи истог или сличног значења; речи супротног значења; речи које значе нешто умањено и увећано (уз одговарајуће текстове из лектире). Правописне вежбе: вежбе допуњавања и избора правилног облика речи; диктат, аутодиктат. Језичке вежбе: проширивање и допуњавање реченица различитим врстама речи, промена реда речи у реченици, промена дужине реченице.

	Лексичко-семантичке вежбе: речи који припадају различитим тематским скуповима; речи супротног значања али исте врсте и истог рода и броја, промена граматичког лица у тексту; основно и пренесено значење речи и друго. Стилске вежбе: састављање прича на основу задатих речи; сажимање или проширивање познате приче (текста), мењање краја приче (текста); настављање приче на основу датог почетка; промена становишта (нпр. увести у текст нове ликове; сместити бајку у далеку будућност...). Говорне вежбе: рецитовање, изражајно читање, сценско приказивање драмског / драматизованог текста и сл.
Исходи	По завршетку разреда ученик ће бити у стању да: -чита текст поштујући интонацију реченице/стиха; -изражајно рецитије песму и чита прозни текст; -изводи драмске текстове; -споји више реченица у краћу и дужу целину; -препричава, прича и описује и на сажет и на опширан начин; -извештава о догађајима водећи рачуна о прецизности, тачности, објективности и сажетости; -варира језички израз; -попуни једноставан образац у који уноси основне личне податке; -разликује формални од неформалног говора (комуникације); -учествује у разговору поштујући уобичајена правила комуникације и пажљиво слуша саговорника.
НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА	
Активности ученика	Именује,рачуна,препричава,набраја,описује,објашњава,дефинише,мери,одваја битно од мање битног,сажима садржаје,д примере,објашњава,предвиђа,изводи закључак,илуструје,бира,упоређује,решава,игра се ,бира,вреднује,конструираше, оправдава,процењује,примењује,класификује,разврстава,упоређује,дискутује,планира,смишља,креира,препоручује,наво аргументе,вреднује квалитет,решава проблеме,класификује,разјашњава
Активности наставника	Упознати ученике са циљевима и садржајима програма, упознати их са правилима рада, упознати их са критеријумима оцењивања по областима, одредити њихово претходно искуство, снимити иницијално стање, редовно пратити рад и залагање ученика на часу, водити рачуна о индивидуализацији приступу ученику, подстицати код ученика развој мишљења и разумевања, неговање позитивне климе у одељењу, омогућити подстицајну средину за рад и учење, охрабру помаже и подстиче ученике, омогућити ученицима да сами изводе закључке, подстицати ученике на учење, инсистирати на систематичности у раду и поштовању принципа и правила рада, инсистирати на практичној примени стечених знања оцењивањем мотивисати ученике за учење, оцењивањем проценити ниво постигнућа ученика, идентифовати напредак у учењу и постигнућима ученика
Начин провере остварености исхода	Процес праћења и вредновања једног ученика треба започети иницијалном проценом нивоа постигнућа ученика. Акцен би требало да буде на учениковим способностима на ономе што ученик може или покушава да учини. Током процеса наставе и учења учитељ континуирано и на примерен начин указује ученику на квалитет његовог постигнућа тако што ђ повратна информација бити довољно јасна и информативна, како би била подстицајна за даље напредовање ученика.

	Свака активност је добра прилика за процену напредовања и давање повратне информације, а ученике треба оспособљавати и охрабривати да процењују сопствени напредак у остваривању исхода предмета, као и напредак других ученика.
Методе, поступци и техника наставе, облици рада	На путу остваривања циља и исхода кључна је улога наставника који добија значајан простор за слободу избора и повезивање садржаја; метода, поступака и техника наставе и учења и активности ученика. Оријентација на процес учења и исходе брига је не само о резултатима, већ и начину на који се учи, односно како се гради и повезује знање у смислене целине, како се развија мрежа појмова и повезује знање са практичном применом. Савремени приступ у настави односи се на коришћење ИКТ у активностима што обезбеђује ефикасније учење и развијање знања, али и развијање понашања правилног и безбедног коришћења рачунара и интернета. Сви поступци су у функцији остваривања исхода који су дефинисани као функционално знање ученика тако да показују шта ће ученик бити у стању да учини, предузме, изведе, обави захваљујући знањима, ставовима и вештинама које је градио и развијао током једне године учења конкретног наставног предмета, у овом случају током трећег разреда. На часовима треба комбиновати различите методе и облике рада, што доприноси већој рационализацији наставног процеса, подстиче интелектуалну активност ученика и наставу чини интересантнијом и ефикаснијом. Избор метода и облика рада зависи од наставних садржаја које треба реализовати на часу и предвиђених исхода, али и од специфичности одређеног одељења и индивидуалних карактеристика ученика.

ОПШТА ПРЕДМЕТНА КОМПЕТЕНЦИЈА: Српски језик**Ученик кроз наставу српског језика:**

Примењује основна знања о српском језику и основна начела тумачења књижевних дела; поштује књижевнојезичку норму и користи језик као низ стваралачких могућности у усменој и писаној комуникацији ? обликује логичан и структуриран говорени и писани текст; чита, тумачи, упоређује и вреднује књижевне и неуметничке текстове из националне и светске културне баштине прикладне узрасту ученика; уме да изабере дела за читање према свом литерарном укусу; чува, негује и воли српски језик.

Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
Говори јасно поштујући књижевнојезичку норму. Пажљиво и с уважавањем слуша саговорника. Саставља говорени или писани текст једноставне структуре. Користи оба писма. Разговорно и течно чита. У различите сврхе чита и тумачи краће једноставније књижевне и неуметничке текстове. Образлаже свој доживљај књижевног текста. Проналази и вреднује основне информације у неуметничком тексту. Разликује књижевни од народног језика. Препознаје говор мржње као негативну појаву у друштву. Примењује књижевнојезичку норму у вези са гласовима, облицима речи и врстама реченица. Правилно употребљава речи из свакодневне комуникације, уџбеника и лектире. Зна ауторе књижевних дела из обавезног школског програма. Тумачи тематске слојеве књижевног дела и свој доживљај уметничког дела.	Усмено јасно формулише своје мишљење. У различите сврхе чита, тумачи и критички промишља књижевне и неуметничке текстове. Износи јасан став о тексту који чита. Разликује гласове, облике и врсте речи и реченица српског језика и уме да примени одређена граматичка правила у говору и писању. Правилно употребљава фонд речи у складу са основним нивоом образовања. Користи основне књижевне термине у тумачењу књижевних дела предвиђених програмом. Анализира издвојен проблем у књижевном делу и уме да аргументује своје мишљење и ставове на основу примарног текста. Примењује стратегије читања примерене типичним жанровима. Самостално одабира дела за читање из опуса књижевности за децу.	У званичним ситуацијама говори о једноставнијим темама из језика, књижевности и културе. У писању рада на задату тему из језика, књижевности и културе користи препоручену литературу. Одређује подврсте речи. Анализира основне моделе реченица. Користи језик као низ могућности које му служе у изражавању. Критички чита, тумачи и вреднује књижевна дела средње сложености из обавезног и изборног школског програма. Самостално уочава проблеме у књижевном делу. Свој суд о књижевном делу аргументовано износи стално имајући на уму примарни текст, као и друге текстове. Примењује стратегије читања које су усаглашене са читалачким задатком.

СПЕЦИФИЧНЕ ПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ: Српски језик		
ЈЕЗИК		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
Разуме шта је језик, поштује свој језик и поштује друге језике. Препознаје говор мржње као негативну појаву у друштву. Примењује књижевнојезичку норму у вези са гласовима, облицима речи и реченицама. Разуме значење речи из уџбеника, лектире и свакодневне комуникације и уме правилно да их употреби у одговарајућем облику и контексту. Говори јасно и саговорника слуша пажљиво, уз уважавање. Саставља једноставан говорени или писани текст о доживљају књижевног дела, као и о темама из свакодневног живота и света маште. Користи оба писма. Примењује правописну норму у једноставним примерима.	У говору и писању примењује одређена граматичка правила у вези са гласовима, облицима и врстама речи и са реченицама српског језика. Употребљава фонд речи у складу са нивоом образовања. Примењује правописна правила у сложенијим примерима и уме да се служи речницима, приручницима и енциклопедијама. Јасно формулише своје мишљење. Саставља логичан и структуриран сложенији говорени или писани текст, тумачећи основне идејне и формалне елементе једноставнијег књижевног и неуметничког текста.	Има богат речник и доживљава језик као низ могућности које му служе у изражавању. Говори о одабраним темама из језика, књижевности и културе које су предвиђене градивом, примењујући основне говорничке вештине. Саставља једноставнији аргументативни текст. Користи препоручену литературу у писању рада на задату тему из језика, књижевности и културе. Доследно примењује правописну норму из сваке правописне области предвиђене обавезним школским програмом.
КЊИЖЕВНОСТ		
Разговорно и течно чита. Уме укратко да опише свој доживљај књижевног дела и издвоји тражене информације у неуметничком тексту. Познаје ауторе књижевних дела предвиђених програмом. Прави разлику између усмене и	Познаје основне књижевне термине и адекватно их примењује у тумачењу књижевних дела. Самостално анализира издвојен проблем у књижевном тексту и уме да аргументује своје мишљење. Познаје основне стратегије читања и уме да их примени у типичним читалачким ситуацијама. Заузима јасан став према	Самостално уочава и анализира проблеме у књижевним текстовима. Користи више гледишта у тумачењу књижевног дела. Пореди одлике анализираног књижевног дела са другим делима. Аргументовано износи свој суд о тексту. Има развијену читалачку културу. Уме да препоручи књижевно дело и

ауторске књижевности. Уочава основне елементе тематске, композиционе и стилске структуре епског, лирског и драмског књижевног дела из обавезне школске лектире. Своје утиске и закључке илуструје основним примерима из књижевног и неуметничког текста.	тексту који чита. Самостално одабира дела за читање из опуса књижевности за децу. Испољава читалачку радозналост (нпр. радо посећује библиотеке) и схвата значај читања за развој сопствене опште културе и знања.	да образложи свој избор. Исклазује љубав и поштовање за књижевност и вредности националне културе и културе других народа.
--	--	--

Наставни предмет: **МАТЕМАТИКА** (5 часова недељно, 180 часова годишње)

Прво полугодиште

Редни број теме	НАСТАВНА ОБЛАСТ/ТЕМА	ТИП ЧАСА		укупно
		обрада	утврђивање вежбање систематизација	
1.	БРОЈЕВИ	35	42	77
3.	ГЕОМЕТРИЈА	8	11	19
2.	МЕРЕЊЕ И МЕРЕ	1	1	2
УКУПНО прво полугодиште		44	54	98

Друго полугодиште

Редни број теме	НАСТАВНА ОБЛАСТ/ТЕМА	ТИП ЧАСА		укупно
		обрада	утврђивање вежбање систематизација	
1.	БРОЈЕВИ	27	31	58
3.	ГЕОМЕТРИЈА	6	8	14
2.	МЕРЕЊЕ И МЕРЕ	4	6	10
УКУПНО прво полугодиште		37	45	82

Назив предмета	МАТЕМАТИКА
Циљ	Циљ учења Математике је да ученик, овладавајући математичким концептима, знањима и вештинама, развије основе апстрактног и критичког мишљења, позитивне ставове према математици, способност комуникације математичким језиком и писмом и примени стечена знања и вештине у даљем школовању и решавању проблема из свакодневног живота, као и да формира основ за даљи развој математичких појмова.
Разред	трећи
Годишњи фонд часова	180 часова
Наставна област: БРОЈЕВИ	
Садржаји	Бројеви прве хиљаде. Сабирање и одузимање (усмени и писмени поступак). Множење једноцифреним бројевима и бројем 10 и дељење бројевима прве десетице са и без остатка (усмени и писмени поступак). Зависност резултата од промене компонената. Једначине облика: $a + x = b$, $a \cdot x = b$, $x ? a = b$, $a \cdot x = b$. Неједначине облика: $a \cdot x < b$, $a \cdot x > b$, $x ? a < b$, $x ? a > b$. Римске цифре D, M. Разломци облика . Упоредивање разломака са једнаким именицима. Децимални запис броја са једном децималом.
Исходи	По завршетку разреда ученик ће бити у стању да: - прочита, запише и упореди бројеве прве хиљаде и прикаже их на бројевној правој; - прочита број записан римским цифрама и напише дати број римским цифрама (до 1000);

	-изврши четири основне рачунске операције, писмено и усмено (до 1000); -подели број бројем прве десетице, са и без остатка, и провери резултат; -процени вредност израза са једном рачунском операцијом; -израчуна вредност бројевног израза са највише три рачунске операције; -одреди десетице и стотине најближе датом броју; -реши једначину са једном рачунском операцијом; -одреди и запише скуп решења неједначине са сабирањем и одузимањем; -реши проблемски задатак користећи бројевни израз или једначину; уочи делове целине и запише разломке облика $\frac{a}{b}$; -упореди разломке облика $\frac{a}{b}$ са једнаким именицима; -резултат мерења дужине запише децималним бројем са једном децималом; -уочи и речима опише правило за настајање бројевног низа; -чита и користи податке представљене табеларно или графички (стубичасти дијаграм и сликовни дијаграм);
Наставна област: ГЕОМЕТРИЈА	
Садржаји	Кружница и круг. Правоугаоник и квадрат. Обим троугла, квадрата и правоугаоника. Цртање паралелних и нормалних правих помоћу лењира. Конструкције троугла и кружнице. Пресликавање геометријских фигура на квадратној мрежи.
Исходи	По завршетку разреда ученик ће бити у стању да: -црта паралелне и нормалне праве, правоугаоник и квадрат; -конструише троугао и круг; -именује елементе угла, правоугаоника, квадрата, троугла и круга; -разликује врсте углова и троуглова; -одреди обим правоугаоника, квадрата и троугла, применом обрасца; -опише особине правоугаоника и квадрата; -преслика геометријску фигуру у квадратној или тачкастој мрежи на основу задатог упутства; -користи геометријски прибор и софтверске алате за цртање;
Наставна област: МЕРЕЊЕ И МЕРЕ	
Садржаји	Мерење масе (kg, g, t). Мерење времена (деценија, век, секунд). Мерење дужине (mm, km).

	Мерење запремине течности (l, dl, cl, ml, hl). Мерење површине геометријских фигура задатом мером.
Исходи	По завршетку разреда ученик ће бити у стању да: -чита, упореди и претвара јединице за мерење дужине, масе, запремине течности и времена; -упореди величине (дужина, маса, запремина течности и време); -измери површину геометријске фигуре задатом мером (правоугаоником, квадратом и троуглом)
НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА	
Активности ученика	Именује, рачуна, препричава, набраја, описује, објашњава, дефинише, мери, одваја битно од мање битног, сажима садржаје, даје примере, објашњава, предвиђа, изводи закључак, илуструје, бира, упоређује, решава, игра се, бира, вреднује, конструише, оправдава, процењује, примењује, класификује, разврстава, упоређује, дискутује, планира, смишља, креира, препоручује, наводи аргументе, вреднује квалитет, решава проблеме, класификује, разјашњава
Активности наставника	Упознати ученике са циљевима и садржајима програма, упознати их са правилима рада, упознати их са критеријумима оцењивања по областима, одредити њихово претходно искуство, снимити иницијално стање, редовно пратити рад и залагање ученика на часу, водити рачуна о индивидуализацији приступа ученику, подстицати код ученика развој мишљења и разумевања, неговање позитивне климе у одељењу, омогућити подстицајну средину за рад и учење, охрабрује, помаже и подстиче ученике, омогућити ученицима да сами изводе закључке, подстицати ученике на учење, инсистирати на систематичности у раду и поштовању принципа и правила рада, инсистирати на практичној примени стечених знања, оцењивањем мотивисати ученике за учење, оцењивањем проценити ниво постигнућа ученика, идентификовати напредак у учењу и постигнућима ученика
Начин провере остварености исхода	Процес праћења и вредновања једног ученика треба започети иницијалном проценом нивоа постигнућа ученика. Акценат би требало да буде на учениковим способностима на ономе што ученик може или покушава да учини. Током процеса наставе и учења учитељ континуирано и на примерен начин указује ученику на квалитет његовог постигнућа тако што ће повратна информација бити довољно јасна и информативна, како би била подстицајна за даље напредовање ученика. Свака активност је добра прилика за процену напредовања и давање повратне информације, а ученике треба оспособљавати и охрабрити да процењују сопствени напредак у остваривању исхода предмета, као и напредак других ученика.
Методе, поступци и техника наставе, облици рада	На путу остваривања циља и исхода кључна је улога наставника који добија значајан простор за слободу избора и повезивање садржаја; метода, поступака и техника наставе и учења и активности ученика. Оријентација на процес учења и исходе брига је не само о резултатима, већ и начину на који се учи,

	односно како се гради и повезује знање у смислене целине, како се развија мрежа појмова и повезује знање са практичном применом. Савремени приступ у настави односи се на коришћење ИКТ у активностима што обезбеђује ефикасније учење и развијање знања, али и развијање понашања правилног и безбедног коришћења рачунара и интернета. Сви поступци су у функцији остваривања исхода који су дефинисани као функционално знање ученика тако да показују шта ће ученик бити у стању да учини, предузме, изведе, обави захваљујући знањима, ставовима и вештинама које је градио и развијао током једне године учења конкретног наставног предмета, у овом случају током трећег разреда. На часовима треба комбиновати различите методе и облике рада, што доприноси већој рационализацији наставног процеса, подстиче интелектуалну активност ученика и наставу чини интересантнијом и ефикаснијом. Избор метода и облика рада зависи од наставних садржаја које треба реализовати на часу и предвиђених исхода, али и од специфичности одређеног одељења и индивидуалних карактеристика ученика.
--	--

ОПШТА ПРЕДМЕТНА КОМПЕТЕНЦИЈА: Математика Ученик је на крају обавезног образовања кроз наставу математике усвојио основне математичке концепте (нумеричке, алгебарске, геометријске, статистичке), овладао је основним математичким процесима (расуђивањем, комуникацијом, повезивањем, применом, моделовањем) и вештинама (рачунањем, алгебарским поступцима, мерењем, просторном визуелизацијом, радом са подацима, проценом и информационо-комуникационим технологијама) потребним за даље школовање и живот. Оспособљен је да анализира и тумачи природне и друштвене појаве, решава проблеме и доноси одлуке у свакодневном контексту. Комуницира користећи математички језик, користи информационо-комуникационе технологије и друга средства.		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
Решава проблеме и доноси одлуке у једноставним ситуацијама када је захтев јасно формулисан и сви релевантни подаци непосредно дати. Користећи основне елементе математичког језика, једноставне математичке поступке и информационо-комуникационе технологије саопштава решење проблема или донету одлуку.	Решава проблеме и доноси одлуке у познатом контексту, при томе прикупља, селекује податке и примењује одговарајуће математичке поступке. Образлаже решење проблема или донету одлуку.	Решава проблеме, доноси одлуке и процењује могућности у реалним ситуацијама при чему бира и вреднује пут и начине решавања. Аргументује своје ставове и дискутује користећи математички језик.

СПЕЦИФИЧНЕ ПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ: Математика		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
Примењује једноставне математичке поступке када су сви подаци непосредно дати. Решава проблеме у једноставном контексту који се свode на једноставан рачун, решавање једначина, мерење, цртање и рад са подацима. Разуме основе писане и усмене математичке комуникације.	Бира оптималне начине решавања проблема користећи нумеричке, алгебарске и геометријске методе. Разуме захтеве сложенијих математичких задатака и решава их. Одговарајућим математичким појмовима и симболима саопштава своје ставове.	Бира математичке поступке за решавање проблема и доноси закључке. Истражује различите начине решавања проблема. Уме да примени математичка знања у анализи сложених природних и друштвених појава. Приликом решавања проблема уме да одабере средство ИКТ-а и да га користи на одговарајући начин.

● Међупредметне компетенције (повезаност) налазе се у оперативним плановима.

Наставни предмет: **ПРИРОДА И ДРУШТВО** (2 часа недељно, 72 часа годишње)

Прво полугодиште

Редни број теме	НАСТАВНА ОБЛАСТ/ТЕМА	ТИП ЧАСА		укупно
		обрада	утврђивање вежбање систематизација	
1.	РЕЉЕФ И ВОДЕ ЗАВИЧАЈА	3	3	6
2.	ОРИЈЕНТАЦИЈА У ПРОСТОРУ И ВРЕМЕНУ	6	4	10
3.	КУЛТУРА ЖИВЉЕЊА	4	3	7
4.	ПРОШЛОСТ	5	5	10
5.	НЕЖИВА ПРИРОДА	1	1	2
УКУПНО прво полугодиште		19	16	35

Друго полугодиште

Редни број теме	НАСТАВНА ОБЛАСТ/ТЕМА	ТИП ЧАСА		укупно
		обрада	утврђивање вежбање систематизација	
5.	НЕЖИВА ПРИРОДА	3	2	5
6.	ЖИВОТНЕ ЗАЈЕДНИЦЕ	7	4	11
7.	КРЕТАЊЕ	5	3	8
8.	МАТЕРИЈАЛИ	8	5	13

УКУПНО друго полугодиште		23	14	37
Наставна област: РЕЉЕФ И ВОДЕ ЗАВИЧАЈА				
Садржаји	Облици рељефа: узвишења (подножје, стране, обронци, врх), равнице и удубљења. Рељеф у мом крају. Површинске воде: река и њене притоке (лева и десна обала); бара и језеро. Површинске воде у мом краја.			
Исходи	По завршетку разреда ученик ће бити у стању да: -идентификује облике рељефа и површинских вода у свом крају; -одреди положај задатог објекта у односу на истакнуте облике рељефа и површинске воде у свом крају; -илуструје примерима како рељеф и површинске воде утичу на живот људи у крају;			
Наставна област: ОРИЈЕНТАЦИЈА У ПРОСТОРУ И ВРЕМЕНУ				
Садржаји	Главне стране света. Умањено приказивање објеката и приказивање из „птичије" перспективе. План насеља. Географска карта Републике Србије: картографске боје, картографски знаци). Мој крај на географској карти Републике Србије. Временске одреднице (датум, година, деценија и век).			

Исходи	По завршетку разреда ученик ће бити у стању да: -се оријентише у простору помоћу компаса и оријентира из природе/окружења; -опише пут којим се може стићи од једне до друге тачке помоћу плана насеља; -идентификује географске објекте у свом крају користећи географску карту Републике Србије;
Наставна област : КУЛТУРА ЖИВЉЕЊА	
Садржаји	Групе људи: становници и народи краја (права и обавезе; обичаји; суживот). Производне и непроизводне делатности и њихова међузависност. Село и град, њихова повезаност, зависност и међуусловљеност. Значај и улога саобраћаја. Путнички, теретни и информациони саобраћај. Безбедно понашање ученика на саобраћајницама у крају. Опрема за безбедну вожњу ролера, тротинета и бицикла.
Исходи	-примени правила друштвено прихватљивог понашања поштујући права, обавезе и различитости међу људима; -повеже различита занимања и делатности са потребама људи у крају у коме живи; -повеже врсте и значај саобраћаја у свом крају са потребама људи;

	-примени правила безбедног понашања у саобраћају;
Наставна област: ПРОШЛОСТ	
Садржаји	Историјски извори (материјални, писани и усмени). Садашњост, прошлост, будућност: догађаји, људи и промене у мом крају. Породична прошлост (преци и потомци) и знаменити људи краја. Начин живота данас и у прошлости - занимања, одевање, исхрана, дечије игре.
Исходи	По завршетку разреда ученик ће бити у стању да: -користи временске одреднице (година, деценија, век) у свакодневним ситуацијама и приликом описивања догађаја из прошлости; -прикупи и представи податке о прошлости породице и краја;
Наставна област: НЕЖИВА ПРИРОДА	
Садржаји	Течно, гасовито и чврсто стање воде. Кружење воде у природи. Промене при загревању и хлађењу ваздуха (промена температуре, запремина и кретање ваздуха). Мерење температуре воде, ваздуха и тела.
Исходи	-разликује чврсто, течно и гасовито стање воде у природи и свакодневном животу; -повеже температурне промене са променама запремине и кретања

	ваздуха;очита вредности температуре воде, ваздуха и -тела помоћу термометра;
Наставна област: ЖИВОТНЕ ЗАЈЕДНИЦЕ	
Садржај	Услови за живот, ланац исхране и међусобни утицаји у животним заједницама: Копнене животне заједнице: шуме, ливаде и пашњаци; Водене животне заједнице: баре, језера и реке. Култивисане животне заједнице: воћњаци, повртњаци, њиве и паркови. Значај и заштита земљишта и копнених животних заједница. Значај и заштита вода и водених животних заједница. Животне заједнице у мом крају и човеков однос према њима. Начини преношења и мере заштите од заразних болести (грип, заразна жутица, варицеле) и болести које преносе животиње (крпељи, вашке).
Исходи	прикаже везе међу живим бићима у различитим животним заједницама помоћу ланаца исхране; -илуструје примерима одговоран и неодговоран однос човека према животној средини; -примени поступке (мере) заштите од заразних болести;

Наставна област: КРЕТАЊЕ	
Садржај	Кретање тела по путањи (правилинијско и криволинијско). Утицај јачине деловања на пређено растојање тела. Дејство Земљине теже - падање тела. Утицај облика тела на брзину падања. Извори светлости (природни и вештачки). Како настаје сенка - облик и величина сенке. Кретање производи звук: треперење затегнуте жице, гласних жица; различити звуци у природи. Звук као информација. Заштита од буке.
Исходи	По завршетку разреда ученик ће бити у стању да: -повеже јачину деловања на тело са његовим пређеним растојањем; -доводи у везу брзину падања тела са његовим обликом; -разликује природне и вештачке изворе светлости; -повеже промену величине и положаја сенке са променом положаја извора светлости; -повеже промену јачине звука са променом удаљености од његовог извора;
Наставна област: МАТЕРИЈАЛИ	
Садржај	Промене материјала: повратне (истезање, савијање, ширење/скупљање; испаравање, кондензовање, топљење/очвршћавање) и неповратне (сагоревање, рђање).

	Сличности и разлике међу течностима (вода, уље, детерџент за прање судова, мед, млеко, сок од лимуна). Вода и друге течности као растварачи. Зависност брзине растварања од уситњености материјала, температуре течности и мешања. Топлотна проводљивост материјала. Ваздух као топлотни изолатор у природи и свакодневном животу (крзно и перје; слојевито облачење, вунене рукавице, грађевински блокови, термос-боца). Значај рециклаже. Разврставање отпада од пластике, стакла, папира, метала. Рационална потрошња. Међусобни утицај човека и окружења (начин на који човек мења окружење), утицај на здравље и живот кроз правила понашања који доприносе одрживом развоју.
Исходи	По завршетку разреда ученик ће бити у стању да: - разликује повратне и неповратне промене материјала; - уочи сличности и разлике међу течностима - тече, променљивост облика; провидност, боја, густина; - одабере материјале који по топлотној проводљивости највише одговарају употреби у свакодневном животу; - објасни како рециклажа помаже очувању природе; - изведе једноставне огледе/експерименте и повеже резултат са објашњењем/закључком;

	-сарађује са другима у групи на заједничким активностима; -представи резултате истраживања (писано, усмено, помоћу ленте времена, Power Point презентацијом и/или цртежом и др);повеже резултате рада са уложеним трудом.
НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА	
Активн ости ученик а	Именује,препричава,набраја,описује,објашњава,дефинише,мери,одваја битно од мање битног,сажима садржаје,даје примере,објашњава,предвиђа,изводи закључак,илуструје,бира,упоређује,решава,игра се ,бира,вреднује,конструира,оправдава,процењује,примењује,класификује,разврстава,упоређује,дискутује,планира,смишља,креира,препоручује,наводи аргументе,вреднује квалитет,решава проблеме,класификује,разјашњава
Активн ости настав ника	Упознати ученике са циљевима и садржајима програма, упознати их са правилима рада, упознати их са критеријумима оцењивања по областима, одредити њихово претходно искуство, снимити иницијално стање, редовно пратити рад и залагање ученика на часу, водити рачуна о индивидуализацији приступа ученику, подстицати код ученика развој мишљења и разумевања, неговање позитивне климе у одељењу, омогућити подстицајну средину за рад и учење, охрабрује, помаже и подстиче ученике, омогућити ученицима да сами изводе закључке, подстицати ученике на

	учење, инсистирати на систематичности у раду и поштовању принципа и правила рада, инсистирати на практичној примени стечених знања, оцењивањем мотивисати ученике за учење, оцењивањем проценити ниво постигнућа ученика, идентификовати напредак у учењу и постигнућима ученика
Начин провере остварености исхода	Процес праћења и вредновања једног ученика треба започети иницијалном проценом нивоа постигнућа ученика. Акценат би требало да буде на учениковим способностима на ономе што ученик може или покушава да учини. Током процеса наставе и учења учитељ континуирано и на примерен начин указује ученику на квалитет његовог постигнућа тако што ће повратна информација бити довољно јасна и информативна, како би била подстицајна за даље напредовање ученика. Свака активност је добра прилика за процену напредовања и давање повратне информације, а ученике треба оспособљавати и охрабривати да процењују сопствени напредак у остваривању исхода предмета, као и напредак других ученика.
Метод, поступци и техника наставе	На путу остваривања циља и исхода кључна је улога наставника који добија значајан простор за слободу избора и повезивање садржаја; метода, поступака и техника наставе и учења и активности ученика. Оријентација на процес учења и

„облици рада	исходе брига је не само о резултатима, већ и начину на који се учи, односно како се гради и повезује знање у смислене целине, како се развија мрежа појмова и повезује знање са практичном применом. Савремени приступ у настави односи се на коришћење ИКТ у активностима што обезбеђује ефикасније учење и развијање знања, али и развијање понашања правилног и безбедног коришћења рачунара и интернета. Сви поступци су у функцији остваривања исхода који су дефинисани као функционално знање ученика тако да показују шта ће ученик бити у стању да учини, предузме, изведе, обави захваљујући знањима, ставовима и вештинама које је градио и развијао током једне године учења конкретног наставног предмета, у овом случају током трећег разреда. На часовима треба комбиновати различите методе и облике рада, што доприноси већој рационализацији наставног процеса, подстиче интелектуалну активност ученика и наставу чини интересантнијом и ефикаснијом. Избор метода и облика рада зависи од наставних садржаја које треба реализовати на часу и предвиђених исхода, али и од специфичности одређеног одељења и индивидуалних карактеристика ученика.
-------------------------	---

Циљ	Циљ учења Природе и друштва јесте упознавање себе, свог природног и друштвеног окружења и развијање способности за одговоран живот у њему.
Разред	Трећи
Годишњи фонд часова	72 часа

ОПШТА ПРЕДМЕТНА КОМПЕТЕНЦИЈА: Природа и друштво

Кроз наставу свет око нас ученик усваја основне појмове природне и друштва (жива и нежива природа, разликује повољне и неповољне утицаје човек ана природу, зна промене и својства различитих материјала, оријентише се у простору и времену). Познаје основне карактеристике неких болести органа, принципе преноса заразних болести и шта их изазива и примењује мере превенције. Познаје могуће последице болести зависности насталих злоупотребом психоактивних супстанци укључујући и последице других облика болести. Уме да саслуша саговорника. Процењује свој рад и рад чланова групе. Спреман је да учествује у самосталним и тимским пројектима.

Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
Доноси одлуке у једноставним ситуацијама када су упутства јасно формулисана. Користећи основне појмове о природним и друштвеним појавама изводи једноставне закључке и примењује их.	Прикупља, селекује податке и изводи одговарајуће огледе, образлаже шта је уочио и до каквог је решења дошао. Тумачи природне и друштвене појаве користећи стечена знања и вештине. Одговарајућим усвојеним појмовима и симболима саопштава своје ставове.	Процењује могућности у реалним ситуацијама при чему бира и вреднује пут доношења закључака. Аргументује своје ставове и дискутује користећи одговарајући речник. Истражује различите начине решавања проблема. Уме да дискутује о добијеним резултатима и анализира их.

СПЕЦИФИЧНЕ ПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ: Природа и друштво

Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
--------------	-------------	---------------

Ученик чита географску карту. Зна основна својства чврстог, течног и гасног стања и да промена температуре доводи до прелаза из једног у друго стање. Ученик зна основна својства наелектрисаних тела и магнета и описује узајамно деловање наелектрисаних тела, односно магнета. Уме тачно да дефинише заједничке особине живих бића и може да препозна по чему је живот на Земљи јединствен. Познаје основне чињенице о најчешћим болестима и повредама и уме да избегне ситуације које доводе до болести и повреда.	Изводи једноставне експерименте. Ученик разликује појмове температура и топлота. Оспособљен је да примени стечена знања у свакодневном животу у очувању здравља. Уочава место и улогу човека у природи и његову одговорност за последице развоја човечанства. Може да уочи везу између узрока и последица загађења животне средине.	Примењује информационе технологије ради обављања различитих активности. Анализира на који начин долази до поремећаја у нормалном функционисању организма, а што доводи до нарушавања здравља и способан је да заступа здраве животне навике. У стању је да уочи узроке и анализира последице загађења и да учествује у различитим акцијама заштите, обнове и унапређења животне средине.
---	--	---

● Међупредметне компетенције (повезаност) налазе се у оперативним плановима.

Наставни предмет: **ЛИКОВНА КУЛТУРА** (2 час недељно, 72 часа годишње)

Прво полугодиште

Редни број теме	НАСТАВНА ОБЛАСТ/ТЕМА	ТИП ЧАСА		укупно
		обрада	утврђивање вежбање систематизација	
1.	МАТЕРИЈАЛИ	8	20	28
2.	СПОРАЗУМЕВАЊЕ	2	4	6
УКУПНО прво полугодиште		10	24	34

Друго полугодиште

Редни број теме	НАСТАВНА ОБЛАСТ/ТЕМА	ТИП ЧАСА		укупно
		обрада	утврђивање вежбање систематизација	
2.	СПОРАЗУМЕВАЊЕ	6	12	18
3.	КОМПОЗИЦИЈА	3	5	8
4.	ПРОСТОР	2	10	12
УКУПНО друго полугодиште		11	27	38

Назив предмета

ЛИКОВНА КУЛТУРА

Циљ	Циљ учења Ликовне културе је да се ученик, развијајући стваралачко мишљење и естетичке критеријуме кроз практични рад, оспособљава за комуникацију и да изграђује позитиван однос према култури и уметничком наслеђу свог и других народа.
Разред	Трећи
Годишњи фонд часова	72 часа

Наставна област: МАТЕРИЈАЛИ	
Садржаји	Својства материјала. Својства материјала за ликовно обликовање - тврдоћа, еластичност, растворљивост или постојаност (промене у току сушења, у контакту са светлошћу, у контакту са различитим супстанцама и подлогама...), материјали који могу да се користе као алатке (пера, крзно, длака, лишће, дрвца...). Изглед материјала - основне и изведене боје, природне и створене текстуре. Технике. Однос материјала, ликовне технике и идеје. Производи уметничких заната (накит, уметничке лутке, шешери, таписерије, ћилими, осликани текстил, собне светиљке и сенила, грнчарија, дуборез, гравуре...). Значај рециклирања, уметничка рециклажа.
Исходи	-поштује инструкције за припремање, коришћење, одржавање и одлагање материјала и прибора; -повеже уметничко занимање и уметнички занат са одговарајућим продуктом; -преобликује, самостално или у сарадњи са другима, амбалажу и предмете за рециклажу мењајући им употребну функцију;
Наставна област: СПОРАЗУМЕВАЊЕ	
Садржаји	Говор тела. Поглед, израз лица, држање тела, гест и кретање, однос вербалне и невербалне комуникације. Тумачење визуелних информација. Визуелне карактеристике биљака и животиња, знаци, симболи, униформе, заставе, ношње... Пејзаж, портрет, аутопортрет. Слика, текст, звук. Кратки анимирани филмови, рекламе, билборди... Лепо писање - плакат, позивнице, честитке...
Исходи	-изрази своје доживљаје, емоције, имагинацију и запажања одабраним материјалом, прибором и техникама; -користи одабране податке и информације као подстицај за стваралачки рад; -протумачи једноставне визуелне информације и поруке из свакодневног живота; -укаже на сличности и разлике које опажа у -уметничким делима и традицији различитих народа; -изрази одабране садржаје изразом лица, положајем тела, покретима или кретањем;
Наставна област: КОМПОЗИЦИЈА	
Садржаји	Композиција. Дводимензионалне и тродимензионалне композиције, организација композиције, равнотежа. Орнамент. Традиционална и савремена употреба орнамената, симетрија.

Исходи	-распоређи облике, боје, линије и/или текстуре креирајући оригиналне композиције;
Наставна тема: ПРОСТОР	
Садржаји	Облици у простору.Непокретни објекти у отвореном и затвореном простору (споменици, уметничка дела, експонати...). Композиција у простору - поставка изложбе, уређење просторије, уређење школе, уређење околине у локалној заједници... Оптичке илузије на дводимензионалној подлози, специјални ефекти на сцени, у филмовима, игрицама... Кретање. Покрет и кретање у природи, окружењу и уметничким делима.
Исходи	-разговара са вршњацима о доживљају простора, дизајна, уметничких и ученичких радова, уважавајући различитости; -учествује у обликовању и уређењу простора у школи, код куће или у окружењу;разматра, у групи, шта и како је учио/ла и где та знања може применити.
НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА	
Активности ученика	Слушање,црта,боји,скицира памћење, посматрање, анализирање, тражење информација, читање, уочавање, одређивање, разумевање, одговарање, цртање, бојење, разговор, писање, откривање, упоређивање, закључивање, образлагање, замишљање, груписање, процењивање, примењивање, сарађивање, прихватање, учествовање, представљање, играње
Активности наставника	Припремање, организовање, читање, објашњавање, разговор, слушање, посматрање, праћење, помагање, показивање, подстицање, предвиђање, проверавање, анализирање, закључивање, вредновање, саопштавање, иницирање, вођење, процењивање, одлучивање
Начин провере остварености исхода	Могући елементи за процењивање напредовања и оцењивање постигнућа су: Однос према раду (ученик је припремљен за час, одговорно користи материјал, прибор и алатке, одржава прибор и радни простор...);однос према себи (поставља питања, труди се, учи на грешкама, самосталан је у индивидуалном раду, истрајан је...);однос према другима (поштује договорена правила понашања, спреман је да помогне и да сарађује, уважава туђе радове, начин размишљања, доживљавања, опажања...);разумевање (разуме задатак, разуме појмове, разуме процес, разуме визуелне информације...);повезивање (повезује и пореди познате и нове информације, људе, места, догађаје, идеје, дела...);оригиналност (оригиналан је у односу на туђе радове, оригиналан је у односу на своје претходне радове...); вербално изражавање (учтиво комуницира, кратко и јасно образлаже свој рад, замисао, утисак, опажање, емоције...); употреба техника (примењује одговарајући процес, контролише однос воде и боје, бира подлогу у односу на технику, бира материјал и технику у односу на идеју).
Методе, поступци и	У настави треба да доминирају проблемски задаци који циљају више исхода и међупредметних компетенција. Задаци и активности треба да буду разноврсни и да омогуће сваком ученику да се развија у

техника наставе,облици и рада	складу са својим интересовањима, искуством, потребама и потенцијалима. Осим стваралачког рада значајан је и разговор. Наставник планира питања која подстичу ученике на размишљање и на развијање креативних идеја. Ученици се развијају и уче кроз разноврсне активности и задатке који подстичу радозналост и задовољство у истраживању, експериментисању, размишљању, повезивању, изражавању, стварању, дружењу и сарадњи. Кључни појмови су међусобно чврсто повезани и чине конструкцију, основу за развијање програма. Централни појам је простор, јер се све што видимо и доживљавамо налази у простору. Централни појам, простор, указује на то да програм није усмерен на ускостручне садржаје, већ на свет у коме ученик живи и одраста и који треба свесно да опажа, доживљава и истражује из различитих углова. Сви садржаји везани за визуелну уметност (укључујући и уметничка остварења из ближе и даље прошлости) у блиској су вези са савременим светом и ученици треба постепено да истражују и откривају те везе.
--	---

ОПШТА ПРЕДМЕТНА КОМПЕТЕНЦИЈА: Ликовна култура

Ученик развија креативан, радознао и истраживачки дух кроз упознавање и коришћење различитих уметничких медија и техника. Способан је и мотивисан да користи своје искуство, да експериментира и развија идеје кроз самосталан рад и рад у групи. Ученик развија машту и апстрактан начин размишљања који успешно примењује у различитим животним ситуацијама које захтевају креативна решења. Уочава специфичности различитих уметничких дисциплина (визуелне, драмске, музичке...) али уочава и њихове заједничке принципе и сличности. Ученик познаје и разуме вредност сопствене културе и културе других народа повезујући знања из различитих

области или предмета. Знања и искуства стечена кроз предмет Ликовна култура (истрајност, упорност, стрпљивост) примењује у друштвеном животу .

Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
Изражава своја осећања и идеје користећи основне технике визуелних уметности. Уме да пронађе изворе и информације потребне за креативан рад. Учествоје у школским и ваншколским активностима кроз стваралаштво у визуелним уметностима. Познаје вредност сопствене културе и културе других народа.	Развија своја осећања и идеје користећи различите медије визуелне уметности. Развија интересовања и самостално проналази потребне информације. Активно учествује у школским и ваншколским активностима. Разуме специфичности различитих уметничких дисциплина.	Развија и изражава своја осећања, идеје и ставове и адекватно користи различите медије визуелне уметности. Негује и развија своје склоности и интересовања за уметност. Повезује знања из различитих области или предмета и примењује их у различитим животним ситуацијама.

СПЕЦИФИЧНЕ ПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ: Ликовна култура

Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
Ученик истражује и примењује знања о основним материјалима, медијима, техникама и ликовним елементима која се користе у визуелним уметностима. Развија свест о културним вредностима и схвата важност њиховог очувања.	Ученик проналази и развија своје идеје свет маште и осећања (посматрајући, анализирајући и сакупљајући потребне информације) за стваралачки рад. Ученик препознаје улогу и вредност визуелне уметности као саставног дела свакодневног живота, нарочито као средства комуникације.	Ученик проучавајући уметничка дела истражује и анализира методе, технике, садржаје и подстицајно их примењује у свом стваралачком раду. Способан је да изрази став о свом раду и радовима других уочавајући различита значења и идеје.

● Међупредметне компетенције (повезаност) налазе се у оперативним плановима.

Наставни предмет: **МУЗИЧКА КУЛТУРА** (1 час недељно, 36 часова годишње)

Прво полугодиште

Редни број теме	НАСТАВНА ОБЛАСТ/ТЕМА	ТИП ЧАСА		укупно
		обрада	утврђивање	

			вежбање систематизација	
1.	СЛУШАЊЕ МУЗИКЕ	7	4	11
2.	ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ	4	2	6
3.	МУЗИЧКО СТВАРАЛАШТВО	2	1	3
УКУПНО првополугодиште		13	7	20

Друго полугодиште

Редни број теме	НАСТАВНА ОБЛАСТ/ТЕМА	ТИП ЧАСА		укупно
		обрада	утврђивање вежбање систематизација	
1.	СЛУШАЊЕ МУЗИКЕ	6	3	9
2.	ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ	3	1	4
3.	МУЗИЧКО СТВАРАЛАШТВО	2	1	3
УКУПНО друго полугодиште		11	5	16

Назив предмета	МУЗИЧКА КУЛТУРА
Циљ	Циљ учења Музичке културе је да код ученика развије интересовање и љубав према музици кроз индивидуално и колективно музичко искуство којим се подстиче развијање креативности, естетског сензибилитета и духа заједништва, као и одговорног односа према очувању музичког наслеђа и културе свога и других народа.
Разред	Трећи

Годишњи
фонд часова 36 часова

Наставна област: СЛУШАЊЕ МУЗИКЕ	
Садржаји	Композиције различитог карактера и елементи музичке изражајности (мелодијска линија, темпо, ритам, динамика). Особине тона: боја (различити гласови и инструменти), трајање, јачина, тонске висине. Музички дијалог (хор, глас и хор, глас и инструмент, два гласа, два инструмента, један свирач, група свирача, оркестар). Различити жанрови везани за уобичајене ситуације у животу. Музичка прича. Филмска музика. Музички бонтон. Музика и здравље. Дигитализација. ИЗБОР КОМПОЗИЦИЈА ЗА СЛУШАЊЕ Химне 1. Државна химна 2. Светосавска химна 3. Школска химна Народне песме и традиционалне дечје игре Народно коло, <i>Нишки вез</i> <i>Зелени се, јагодо</i> <i>Девојчица платно бели</i> (игра) <i>Еј, дуку, дуку</i> <i>Ми смо браћа терзије</i> <i>Поскакуша</i> Немања Радуловић, <i>Нишка бања</i> Бора Дугић, <i>Чаробна фрула</i> (избор) Песме за децу Станојло Рајичић, <i>Бумбари и пчеле</i> Немачка дечја песма, <i>Клепеће млин</i> Традиционална песма из Финске, <i>Пролећна песма</i> Зоран Христић, <i>Бус</i>

	Драгана Михајловић Бокан, <i>Гурманска песма</i> Сунцокрети, <i>Текла вода</i> Хор Колибри, <i>Писмо Деда Мразу</i> Леонтина Вукомановић, <i>Све што деца расту више</i> Драган Лаковић, <i>Нема земље Дембелије</i> Хор Колибри, <i>Најлепша мама на свету</i> Влада и Гиле, <i>Јуца и куца</i> Бранко Милићевић, <i>Јеж</i> Бранко Милићевић, <i>Успаванка</i> Драган Лаковић, <i>Бака</i> Хор Колибри, <i>Рена</i> Миро Унгар, <i>Тата ти ме волиш</i> Мића и Аћим, <i>Песма о одјеку</i> Бранко Милићевић, <i>Слатки геније</i> Бранко Милићевић, <i>Бранкови гусари</i> Домаћи композитори Александар Обрадовић, <i>Свита кроз свемир</i> Стеван Ст. Мокрањац, <i>II руковат</i> Златан Вауда, <i>Јежева кућа</i> (дечја опера) Страни композитори Николај Римски Корсаков, <i>Бумбаров лет</i> Габријел Форе, <i>Лептир</i> Петар Илич Чајковски, <i>Игра малих лабудова</i> Роберт Шуман, <i>На дрвеном коњу</i>, Роберт Шуман, <i>Дивљи јахач</i> Петар Илич Чајковски, <i>Валцер цвећа</i> Камиј Сен-Санс, <i>Карневал животиња (Лабуд, Антилопе, Фосили, Корњаче)</i> Лудвиг ван Бетовен, <i>За Елизу</i>, Антонио Вивалди, <i>Пролеће</i>, први став Антонио Вивалди, <i>Зима</i>, трећи став
Исходи	По завршетку разреда ученик ће бити у стању да: - опише своја осећања у вези са слушањем музике; - примењује правилан начин држања тела и дисања при певању; - изговара бројалице у ритму, уз покрет;

	-пева по слуху и са нотног текста песме различитог садржаја и расположења; -наведе особине тона и основне музичке изражајне елементе; -разликује инструменте по боји звука и изражајним могућностима; -повезује карактер дела са избором инструмента и музичким изражајним елементима; -препозна музичку тему или карактеристични мотив који се понавља у слушаном делу; -повезује почетне тонове песама-модела и једноставних наменских песама са тонском висином
Наставна област: ИЗВОЂЕЊЕ МУЗИКЕ	
Садржаји	Дидактичке музичке игре. Правилан начин певања - држање тела и дисање. Правилна дикција. Певање песама по слуху различитог садржаја и карактера Певање песама уз покрет. Певање модела и наменских песама и повезивање њихових почетних тонова у тонском опсегу од <i>ха</i> до <i>це</i>². Дидактичке музичке игре. Правилан начин певања - држање тела и дисање. Правилна дикција. Певање песама по слуху различитог садржаја и карактера Певање песама уз покрет. Певање модела и наменских песама и повезивање њихових почетних тонова у тонском опсегу од <i>ха</i> до <i>це</i>². Певање и свирање песама из нотног текста. Дечји и алтернативни инструменти и начини свирања на њима. Инструментална пратња по слуху. Певање и извођење музичких игара уз свирање на дечјим инструментима - песме уз игру, дидактичке игре, музичке драматизације. Свирање инструменталних аранжмана на дечјим ритмичким инструментима и на алтернативним изворима звука. Музички бонтон. Особине тона: боја (различити гласови и инструменти), трајање (нотна трајања), јачина (динамичке ознаке - пиано, форте, крешендо и декрешендо), тонске висине (од <i>це</i>¹ до <i>ге</i>¹). Елементи музичког писма: линијски систем, виолински кључ, трајање тонова (половина, четвртина, осмина ноте и одговарајуће паузе) у такту 2/4. Јединица бројања.

	Тактирање у 2/4 такту. ИЗБОР КОМПОЗИЦИЈА ЗА ПЕВАЊЕ И СВИРАЊЕ Химне Државна химна Светосавска химна Школска химна Народне песме и традиционалне дечје игре (уз певање) Разгранала грана јоргована Савила се бела лоза винова Ја посејох лубенице Дивна, Дивна Девојчица платно бели/Овако се... У ливади под јасеном Лепе ли су, нано На крај села жута кућа Људи ликујте Дечје песме Никола Херцигоња, <i>Шапутање</i> Бора Мајданац, <i>Имитатори</i> Хор Колибри, <i>Лептирићу, шаренићу</i> Божидар Станчић, <i>Вејавица</i> Александар Кораћ, <i>Питала деца медведа Брунда</i> Константин Бабић, <i>Гаџа</i> Александар Обрадовић, <i>Хвалисави зечићи</i> Симеон Мишев, <i>Дино Саурус</i> Никола Петин, <i>Бере медвед јагоде</i> Мирко Шоуц, <i>Деда Мраз</i> Мирко Шоуц, <i>Сањалица маца</i> Хор Колибри, <i>Сервис за прање зуба</i> Миња Субота, <i>Ишли смо у Африку</i> Миодраг Илић Бели, <i>Здраво војско</i> Вера Миланковић, <i>Ми, до и река</i> Вера Миланковић, <i>Сирене</i> Миња Субота, <i>Поврђијада, Поздрав из Србије</i>
--	--

	Јован Адамов, <i>Сила ником није мила</i> Бранко Милићевић, <i>Чисте руке</i> Бранко Милићевић, <i>Лет, лет бубамаро</i> Музичке игре Девојчица платно бели/Овако се коло игра Владимир Томерлин, Кукавица Станко Коруновић, Бака Мара Дечја песма из Енглеске, Шта радимо ујутру Габријела Грујић Жаба и жир Надежда Вукомановић, Буји паји Народна игра, Ми смо браћа терзије Владимир Томерлин, Брзојав Драган Лаковић, Песма о млеку Седморица младих, Јуца и куца Свирање на дечјим инструментима Народно коло, <i>Ерско коло</i> Црногорска народна песма <i>Под оном</i> Џејмс Пјерпонт, <i>Звончићи</i> Народна песма, <i>Жута кућа</i> Станко Коруновић, <i>Иду, иду мрави</i> Божидар Станчић, <i>Школско звоно</i> Модел Синоћ је куца лајала До, до, шта је то Ресаво, водо 'ладна Ми идемо преко поља Фабрика бомбона /Фалила ми се Сол ми дај Лазара мајка учила/грдила Синоћ мајка оженила Марка Мирјана Живковић: Сиђимацо Ричард Роцерс, Солмизација Дорина Радичева, Дорица, Рената, Милица
Исходи	По завршетку разреда ученик ће бити у стању да:

	-повезује почетне тонове песама модела и једноставних наменских песама са тонском висином; -комуницира са другима кроз извођење традиционалних и музичких игара уз покрет; -свира по слуху и из нотног текста ритмичку и мелодијску пратњу;
Наставна тема: МУЗИЧКО СТВАРАЛАШТВО	
Садржаји	Стварање једноставне ритмичке и мелодијске (једноставне) пратње. Музичка питања и одговори и музичка допуњалка. Стварање звучне приче од познатих музичких садржаја, звучних ономотопеја и илустрација на краћи литерарни текст (учење у контексту).
Исходи	По завршетку разреда ученик ће бити у стању да: -осмисли и изведе једноставну ритмичку и мелодијску пратњу ; -осмисли музички одговор на музичко питање, осмисли једноставну мелодију на краћи задати текст; -изабере одговарајући музички садржај (од понуђених) према литерарном садржају; -поштује договорена правила понашања при слушању и извођењу музике; -коментарише своје и туђе извођење музике; -самостално или уз помоћ одраслих, користи предности дигитализације; -учествује у школским приредбама и манифестацијама.
НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА	
Активности ученика	посматрање, слушање, певање, извођење музике, играње народних и дечијих кола, препознавање, описивање, процењивање, груписање, стварање, осмишљавање, сарађивање, одређивање, упоређивање, разговор, постављање питања, причање, замишљање, цртање, бојење, читање, образлагање
Активности наставника	припремање, организовање, посматрање, праћење, објашњавање, помагање, показивање, вођење, подстицање, предвиђање, проверавање, вредновање, саопштавање, иницирање, слушање, процењивање, идентификовање, одлучивање
Начин провере остварености исхода	На часовима музичке културе најбитније је развијање музичких способности и вештина. Смер наставе је такав да се увек креће од звука ка тумачењу. У оквиру свих музичких активности потребно је обезбедити пријатну атмосферу, а код ученика потенцирати осећање сигурности и подршке. Програм наставе и учења

	усмерен је на остваривање исхода при чему се даје предност искуственом учењу у оквиру којег ученици развијају лични однос према музици, а постепена рационализација искуства временом постаје теоријски оквир. Искуствено учење у оквиру овог предмета подразумева активно слушање музике, лично музичко изражавање ученика кроз извођење музике и музичко стваралаштво.Из тих разлога не инсистира се на дефиницијама већ на препознавању, извођењу и идентификовању музичких садржаја. Критеријум у оцењивању је уложен труд ученика и лично напредовање сваког ученика у складу са његовим личним и музичким могућностима.
Методе, поступци и техника наставе, облици рада	Програм наставе и учења усмерен је на остваривање исхода при чему се даје предност искуственом учењу у оквиру којег ученици развијају лични однос према музици, а постепена рационализација искуства временом постаје теоријски оквир. Искуствено учење у оквиру овог предмета подразумева активно слушање музике, лично музичко изражавање ученика кроз извођење музике и музичко стваралаштво.Исходи представљају музичке, опажајне и сазнајне активности ученика. Музичке активности су говор у ритму, певање, свирање, покрет уз музику, слушање музике и видови стваралаштва. Препоручени музички садржаји (песме, музичке игре, ритмички и мелодијски аранжмани, композиције за слушање музике) остављају простор за избор других садржаја у складу са могућностима ученика и инвентивношћу наставника. Да би достигао програмске исходе, наставник реализује наставу користећи слушање, глас, покрет и музичке инструменте. Корелација између предмета може бити полазиште за бројне активности у којима ученици могу бити учесници као истраживачи, креатори и извођачи. Код ученика треба развијати дух заједништва кроз рад у групама и у одељењу, као и комуникацијске вештине у циљу преношења и размене искустава и знања. Најважнији покретач наставе треба да буде принцип мотивације и инклузивности у подстицању максималног учешћа у музичком доживљају као и развијању потенцијала за музичко изражавање. На часу треба да преовлађује активност којом се савладава нови музички садржај и она је увек повезана са другим музичким активностима.Специфичност предмета се огледа у томе да се музичке активности одвијају паралелно или једна музичка активност логично води ка другој. У планирању активности, наставници треба да, имају у виду да су области уско повезане, а да су знања и вештине описане у исходима у свакој области међусобно зависна и комплементарна.

ОПШТА ПРЕДМЕТНА КОМПЕТЕНЦИЈА: Музичка култура

На основу музичког искуства у основној школи ученик ужива у музици и отворен је за различите уметничке садржаје. Користи музичко знање и вештине да изрази своја осећања, размишљања, ставове и на креативан и конструктиван начин остварује своје циљеве.Искуство и вештину у слушању и опажању приликом индивидуалног и групног музицирања примењује у комуникацији са другима. Музичка искуства подстичу ученика да разлике сматра предностима што користи у развијању идеја и сарадње.Користи знања

о музици у разумевању савремених догађаја, историје, науке, религије, уметности и сопствене културе и идентитета. Развија критички однос према музици. Има одговоран однос према традицији свог народа и других култура.		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
Ученик ужива у различитим музичким садржајима. Свестан је различитих утицаја музике на њега и улоге музике у друштвеним догађајима. Ученик разуме неопходност сарадње, међусобног подстицања и уважавања у заједничком музицирању и повезује ставове и искуства у свакодневном групном раду.	Разуме везу између културног идентитета и музике. Ученик повезује музичка знања и вештине са различитим видовима сопственог изражавања. Учествоје у музичким активностима школе и заједнице.	Креативно користи музичка знања, вештине и искуства у подстицању индивидуалног и групног изражавања и сарадње и презентована знања. Даје свој допринос у очувању традиције и културног идентитета путем музике.

СПЕЦИФИЧНЕ ПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ: Музичка култура		
Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
Ученик познаје језик музике и изражава се гласом, инструментом и покретом индивидуално и/или у групи. Ученик слушно препознаје основне карактеристике музичке уметности и развија естетску осетљивост	Слушно препознаје различите жанрове музичке уметности са посебним акцентом на аутентични музички фолклор. Ученик у свакодневном животу примењује стечена музичка искуства и знања и истражује могућности ИКТ-а за слушање, стварање и извођење музике. Ученик комуницира покретом уз музику.	Ученик креативно примењује стечена музичка искуства у изражавању и представљању ставова и идеја и у комуникацији са другима. Уважава и истражује музичке садржаје различитих жанрова, стилова и култура. Доприноси очувању и развоју музичке културне баштине. Има критички став према музици. Повезује и користи музику са ИКТ-ом у стварању и презентовању знања.

● Међупредметне компетенције-повезаност налазе се у оперативним плановима.

Наставни предмет: **ФИЗИЧКО И ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ** (3 час недељно, 108 часова годишње)

Прво полугодиште

Редни број теме	НАСТАВНА ОБЛАСТ/ТЕМА	ТИП ЧАСА		укупно
		обрада	вежбање	
1.	ФИЗИЧКЕ СПОСОБНОСТИ вежбе за развој снаге, покретљивости, издржљивости, брзине, координације	10	15	25

2.	МОТОРИЧКЕ ВЕШТИНЕ ходање и трчање, скакања и прескакања, бацања и хватања, узања, вишења, упори и пењања, вежбе на тлу, равнотеже, са реквизитима, плес и ритмика, полигони, култура вежбања и играња	10	23	33
3.	ФИЗИЧКА И ЗДРАВСТВЕНА КУЛТУРА здравствено васпитање	Ова наставна област реализује се кроз 1. и 2. наставну област и теме из практичног рада и састоји се од <i>Културе вежбања и играња</i> и <i>Здравственог васпитања</i> .		
УКУПНО прво полугодиште		20	38	58

Друго полугодиште

Редни број теме	НАСТАВНА ОБЛАСТ/ТЕМА	ТИП ЧАСА		укупно
		обрада	вежбање	
1.	ФИЗИЧКЕ СПОСОБНОСТИ вежбе за развој снаге, покретљивости, издржљивости, брзине, координације	9	12	21
2.	МОТОРИЧКЕ ВЕШТИНЕ	10	19	29

	ходање и трчање, скакања и прескакања, бацања и хватања, узања, вишења, упори и пењања, вежбе на тлу, равнотеже, са реквизитима, плес и ритмика, полигони, култура вежбања и играња			
3.	ФИЗИЧКА И ЗДРАВСТВЕНА КУЛТУРА здравствено васпитање	Ова наставна област реализује се кроз 1. и 2. наставну област и теме из практичног рада и састоји се од <i>Културе вежбања и играња</i> и <i>Здравственог васпитања</i> .		
УКУПНО друго полугодиште		19	31	50

Назив предмета	ФИЗИЧКО И ЗДРАВСТВЕНО ВАСПИТАЊЕ
Циљ	Циљ учења предмета физичко и здравствено васпитање је да ученик унапређује физичке способности, моторичке вештине и знања из области физичке и здравствене културе, ради очувања здравља и примене правилног и редовног физичког вежбања у савременим условима живота и рада.
Разред	Трећи
Годишњи фонд часова	108 часова
Наставна област: ФИЗИЧКЕ СПОСОБНОСТИ	
Садржаји	Вежбе за развој снаге са и без реквизита.

	Вежбе за развој покретљивости са и без реквизита. Вежбе за развој аеробне издржљивости. Вежбе за развој брзине и експлозивне снаге. Вежбе за развој координације. Примена националне батерије тестова за праћење физичког развоја и моторичких способности.
Исходи	По завршетку разреда ученик ће бити у стању да: -примени једноставне, двоставне општеприпремне вежбе (вежбе обликовања); -правилно изводи вежбе, разноврсна природна и изведена кретања; -комбинује усвојене моторичке вештине у игри и свакодневном животу; -одржава равнотежу у различитим кретањима; -коригује сопствено држања тела на основу савета наставника; -правилно држи тело; -правилно подиже, носи и спушта терет; -изведе кретања, вежбе и саставе уз музичку пратњу; -користи терминологију вежбања; -поштује правила понашања на вежбалиштима; -поштује мере безбедности током вежбања; -одговорно се односи према објектима, справама и реквизитима;
Наставна област: МОТОРИЧКЕ ВЕШТИНЕ	
Садржаји	Техника трчања. Истрајно трчање. Скок удаљ згрчном техником. Бацање лоптице из залета. Скок увис прекорачном техником. Вежбе на тлу: вежбе и комбинације. Прескоци и скокови. Вежбе у вису, вежбе у упору и вежбе и вежбе променама висова и упора. Вежбе равнотеже на шведској клупи и ниској греди. Између четири ватре Мини-рукомет.

	Футбал - мали фудбал. Вежбе са вијачом. Вежбе са лоптом. Народно коло - Савила се бела лоза винова. Народно коло из краја у којем се школа налази. Полигон у складу са реализованим моторичким садржајима.
Исходи	По завршетку разреда ученик ће бити у стању да: -примени правила игре; -навија и бодри учеснике у игри на начин којим никога не вређа; -прихвати победу и пораз као саставни део игре и такмичења; -уредно одлаже своје ствари пре и након вежбања и у другим ситуацијама; -правилно изводи и контролише покрете у различитим кретањима; -изведе дечји и народни плес;
Наставна област: ФИЗИЧКА И ЗДРАВСТВЕНА КУЛТУРА	
Садржаји	Основна правила: Између четири ватре, Мини-рукомета и Футсала. Понашање према осталим учесницима у игри (према судији, играчима супротне и сопствене екипе). Чување и одржавање материјалних добара. Постављање, склањање и чување справа и реквизита неопходних за вежбање. Ферплеј - (навијање, победа, пораз). Породица и вежбање. Вежбање као део дневних активности. Моје срце - пулс. Дисање и вежбање. Хигијена простора за вежбање. Значај воћа и поврћа у исхрани. Значај воде за организам и вежбање. Поступање у случају повреде
Исходи	По завршетку разреда ученик ће бити у стању да: -препозна здравствено стање када не треба да вежба; -примењује хигијенске мере пре, у току и након вежбања и другим животним ситуацијама; -уредно одржава простор у коме живи и борави, користи здраве намирнице у исхрани;

	-повезује различита вежбања са њиховим утицајем на здравље; -препозна лепоту покрета у вежбању; - придржава се правила вежбања,-вреднује сопствена и туђа постигнућа у вежбању.
НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА	
Активности ученика	прати, вежба, комбинује, груписање, стварање, играње, осмишљавање, сарађивање, одређивање, постављање питања,
Активности наставника	припремање, организовање, посматрање, праћење, објашњавање, помагање, показивање, вођење, подстицање, предвиђање, проверавање, вредновање, саопштавање, иницирање, слушање, процењивање, идентификовање,
Начин провере остварености исхода	У циљу сагледавања и анализирања ефеката наставе <i>физичког и здравственог васпитања</i>, препоручује се да наставник подједнако, континуирано прати и вреднује: Ниво ангажованости (активност) и однос ученика према обавезама у Физичком и здравственом васпитању који обухвата: вежбање у адекватној спортској опреми; активно учествовање на часовима Физичког и здравственог васпитања; вежбање и играње у слободно време. Приказ два комплекса усвојених општеприпремних вежби (вежби обликовања), без реквизита. Постигнућа у моторичким вештинама. Индивидуални напредак ученика. Индивидуални напредак сваког ученика процењује се у односу на претходно проверено стање. Приликом оцењивања неопходно је узети у обзир способности ученика, степен спретности и умешности. Уколико ученик нема развијене посебне способности, приликом вредновања (оцењивања) узима се у обзир његов индивидуални напредак у односу на претходна достигнућа и могућности као и ангажовање ученика у наставном процесу.
Методе, поступци и техника наставе,облици рада	Методе вежбања које се примењују у настави су тренажне методе (континуирани, понављајући метод), прилагођене узрасним карактеристикама ученика. У раду са ученицима треба примењивати диференциране облике рада, доzirати вежбања у складу са њиховим могућностима и примењивати одговарајућу терминологију вежби. Време извођења вежби и број понављања задају се групама ученика или

	појединцима у складу са њиховим способностима, водећи рачуна о постизању што веће радне ефикасности и оптимизацији интензитета рада.
--	--

ОПШТА ПРЕДМЕТНА КОМПЕТЕНЦИЈА: Физичко и здравствено васпитање

Наставним предметом физичко и здравствено васпитање ученик стиче вештине и овладава знањима и културним вредностима телесног вежбања, примењује их у свакодневном животу, новим и ванредним животним ситуацијама; разуме значај континуираног развоја физичких способности, разноврсних моторичких активности, утицај на здравље, здравље околине и квалитет живота. Сагледава да физичка активност и спорт омогућавају исказивање: личног идентитета, креативности, емоција, самопоштовања и учешћа у тимском раду, као и да смањује негативне утицаје савременог живота на здравље и социјално понашање. Јача свест о толеранцији, одговорности, поштовању правила и квалитетним комуникацијама. Активно учествује у развоју хуманих односа, односа према окружењу у оквирима локалних, регионалних, националних и ширих оквира.

Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
Ученик је оспособљен за вођење бриге о властитом здрављу и здрављу околине. Препознаје важност физичког вежбања, хигијене тела, исхране, простора и правила безбедности током вежбања. Критички просуђује о облицима насиља у физичком васпитању, спорту и рекреативним активностима. Здравље околине. Са глобалном присутношћу и активношћу сваки појединац треба да призна своју одговорност према околини.	Ученик се бави спортско-рекреативним активностима у циљу унапређивања својих физичких способности и унапређивања здравих животних навика. Током вежбања сарађује, поштује индивидуалне разлике и помаже другима. Ученик самостално вежба у слободно време.	Ученик је развио свест о властитим способностима, а тиме и о јачању самопоуздања и самопоштовања. Примењује разноврсне програме и облике индивидуалног и колективног вежбања, поштујући полне и индивидуалне разлике учесника у телесном вежбању.

СПЕЦИФИЧНЕ ПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ: Физичко и здравствено васпитање

Основни ниво	Средњи ниво	Напредни ниво
Ученик зна функцију и у стању је да изводи једноставне комплексе вежби обликовања; зна основну технику индивидуалних и колективних спортских игара; током вежбања се понаша дисциплиновано и безбедно у	Зна да физичка активност и спорт позитивно делују на психо-физички развој и здравље; ученик ће бити у стању да самостално састави и примени једноставније комплексе вежби обликовања и сложеније техничко-тактичке елементе спортске гране.	Ученик је способан да самостално састави и изведе сложеније вежбе или комбинације вежби; самостално и у сарадњи са другима решава сложене тактичке задатке; промовише њихову улогу у унапређивању здравља и

односу на себе и друге. Током вежбања сарађује, поштује индивидуалне разлике и помаже другима.		превентивно деловање на настанак хроничних незаразних обољења и социопатолошких појава.
--	--	---

● Међупредметне компетенције-повезаност налазе се у оперативним плановима

ДИГИТАЛНИ СВЕТ

Назив предмета ДИГИТАЛНИ СВЕТ

Циљ наставе и учења предмета Дигитални свет јесте развијање дигиталне компетенције ученика неопходне за безбедну и правилну употребу дигиталних уређаја за учење, комуникацију, сарадњу и развијање основа алгоритамског начина размишљања.

Редни број теме	Разред Годишњи фонд НАСТАВНА ОБЛАСТ/ТЕМА	Трећи 36 часова	ТИП ЧАСА		Укупно
			Обрада	Остали облици (утврђивање, вежбање, систематизација, провера)	
1.	ДИГИТАЛНО ДРУШТВО		13	7	20

2.	БЕЗБЕДНО КОРИШЋЕЊЕ ДИГИТАЛНИХ УРЕЂАЈА	3	2	5
3.	АЛГОРИТАМСКИ НАЧИН РАЗМИШЉАЊА	4	7	11
УКУПНО		20	16	36

ПРЕДМЕТН И ИСХОДИ	ОПШТЕ МЕЂУПРЕДМЕТНЕ КОМПЕТЕНЦИЈЕ	НАЗИВ ТЕМЕ / САДРЖАЈ	КЉУЧНИ ПОЈМОВИ И САДРЖАЈА	Начини и поступци остваривања програма (Дидактичко-мето дичко упутство)	Школски програм 2026-2030. трећи разред Начин провере остварености исхода
По завршетку теме,ученик ће моћи да: – унесе текст (речи и реченице) помоћу физичке и/или виртуелне тастатуре у програму за обраду текста; – селекује и измени (обрише, дода) текст; – именује, сачува и поново створи	Компетенција за целоживотно учење Ослањајући се на претходна знања и искуства ученик уме да планира време за учење и да организује процес учења и управља њим. Ефикасно користи различите стратегије учења, прилагођава их природи градива и циљевима учења. Уме да процени сопствену успешност у учењу; идентификује тешкоће у учењу и зна како да их превазиђе самостално или у групи. Рад с подацима и информацијама Анализира и критички приступа садржајима на интернету.	I ДИГИТАЛНО ДРУШТВО Унос краћег текста помоћу физичке и виртуелне тастатуре (функције Shift, Enter, Space bar, Caps Lock, Delete, Backspace тастера). Селектовање и основно едитовање текста (брисање, додавање). Чување текстуалног	уређивање текста, обрада слике, претраживање интернета, дигитални материјали.	У циљу достизања наведених исхода, покренути одабрани програм за унос и обраду текста и, не улазећи у детаље радног окружења, показати ученицима простор (виртуелни лист папира) у оквиру којег ће се приказати слова и знакови откуцани помоћу физичке или виртуелне тастатуре. Увести појам <i>курсор</i>, како се куца велико слово (Shift + слово), размак између речи (Space bar), сва слова велика (Caps Lock), прелази у нови ред	У настави оријентисаној на процес учења и достизање исхода учења вреднују се процес и продукти учења. Устаљене методе процене постигнућа ученика, које наставници примењују у другим обавезним предметима и изборним програмима, могуће је примењивати и у настави овог предмета. Ипак, изазови попут чињенице да процена

текстуалну датотеку; – допише текст на слику коришћењем едитора за текст у програму за обраду слике; – именује, сачува и поново отвори графичку датотеку; – објасни својим речима сврху коришћења прегледача и претраживача за приступ садржајима светске мреже; – осмисли	Дигиталне садржаје пронађене на интернету користи на етички начин. Бира информације које објављује јер њима гради свој дигитални углед. Дигитална компетенција Приликом решавања проблема бира одговарајућа ИКТ средства. За приступ потребним дигиталним садржајима ефикасно користи прегледаче и претраживаче интернета. Бира начин комуникације путем интернета која највише одговара контексту у коме се комуникација дешава. Сарадња Конструктивно, аргументовано и креативно доприноси раду пара/групе, усаглашавању и остварењу заједничких циљева. Активно слуша и поставља релевантна питања поштујући саговорнике и	документа, именовање и поновно отварање. Додавање текстуалног објашњења на слику, чување, именовање и поновно отварање. Претраживање интернета (прегледачи, претраживачи, кључне речи, информисаност о томе како су резултати претраге одабрани и ранжирани; критички однос према резултатима претраге). Етичко коришћење туђих	(Enter), указати на могућности измене текста.,показати основно едитовање текста', селектовање текста и његово брисање Демонстрирати поступак именовања и чувања текстуалне датотеке На часовима утврђивања ученици треба да вежбају уносећи сложеније текстове. На крају сваког часа потребно је издвојити 10 минута како би ученици пажљиво прочитали откуцани текст и кориговали грешке. Показати унос текста на слику наглашавајући да се акције примењиване у програму за обраду текста на исти начин спроводе у	постигнућа заснована само на резултатима практичних задатака које ученици раде није довољан показатељ онога што они знају и умеју, или да је, при сарадничком раду, врло тешко идентификовати допринос сваког појединца, доводи до потребе за издавањем неколико техника које се посебно препоручују за примену у оквиру предмета Дигитални свет (превасходно зато што у највећој мери корелирају са његовом природом): – самопроцена: неговање праксе
---	--	---	--	---

кључне речи на основу којих ће на интернету тражити потребне дигиталне садржаје; – објасни својим речима на који начин се формирају резултати претраге интернета; – објасни својим речима због чега треба критички прићи садржајима који се налазе на интернету; – објасни својим речима због	сараднике, а дискусију заснива на аргументима. Конструктивно доприноси решавању разлика у мишљењу и ставовима и при томе поштује друге као равноправне чланове групе. Ангажује се у реализацији преузетих обавеза у оквиру групног рада на одговоран, истрајан и креативан начин. Учествује у критичком, аргументованом и конструктивном преиспитивању рада групе и доприноси унапређењу рада групе. Предузимљивост и предузетничка компетенција Исказује и заступа своје идеје, утиче на друге кроз развој вештине јавног говора, преговарања и решавања конфликта.	дигиталних материјала. Коришћење технологије ван школе-примери дигитализације у свакодневном животу у чијој је основи вештачка интелигенција.		програму за цртање. Ученицима давати задатке који подразумевају додавање текста на слике ради додатног појашњавања онога што је на сликама приказано. Добро би било да слике имају директну везу са наставним садржајима које ученици изучавају у оквиру других наставних предмета. Демонстрирати поступак именовања и чувања графичке датотеке, а на следећем часу поступак отварања претходно сачуване датотеке, у којој ће ученици да наставити да уносе и едитују текст. Обраду наставних садржаја који се односе на претраживање	исказивања рефлексивних коментара током представљања онога што су урадили прилика је за развој самоувида и саморегулације у учењу и основа за процену властитог постигнућа ученика; – вршњачка процена: ова врста процене постигнућа ученика природно се надовезује на процес самопроцене – ученици раде у пару или групи на истом задатку и имају могућност да, делећи одговорност, стварају и исправљају решења, те
---	---	---	--	---	--

чега је неопходно да дигиталне садржаје пронађене на интернету користимо на етички начин; – наведе примере дигитализације у свакодневном животу током којих се стиче утисак да се дигитални уређај понаша интелигентно; – објасни шта је дигитални углед и како се он изграђује;				интернета треба започети демонстрацијом начина на који приступамо садржајима светске мреже. Разрадити начин претраживања интернета помоћу <i>кључних речи</i> и показати примере коректно дефинисаних кључних речи и оних које садрже непотребне везнике или се недовољно прецизно односе на конкретан предмет претраге. Наставник треба да предочи да садржајима са интернета морамо да приђемо критички. Објаснити да <i>критичко мишљење</i> није исто што и <i>критика</i>. Указати и на то да су резултати претраге означени ознаком <i>Оглас</i> плаћ	пружају конструктивне повратне информације. (Ова метода широко је распрострањена у ИТ индустрији од стране професионалних програмера (програмирање у пару) и лако ју је превести у учионицу.); – отворена питања : знање ученика о концептима који су обухваћени програмом неће увек бити лако уочљиво. Постављање отворених питања један је од начина на који наставник може да процени постигнућа својих ученика, али и да допринесе продубљивању
---	--	--	--	--	--

-наведе могућности за размену материјала, комуникацију и заједнички рад (учење) које су настале захваљујући умрежавању дигиталних уређаја;				ене рекламе и да такви резултати нису нужно поуздани у погледу тачности или квалитета садржаја. На крају теме се треба осврнути на етичко понашање када су садржаји светске мреже у питању. Садржаји на интернету имају своје власнике. У том смислу, није дозвољено присвајати их. Уколико, за потребе наставе и учења, користимо материјале пронађене на интернету, у обавези смо да наведемо одакле смо их преузели. Такође, није дозвољено да остварујемо материјалну корист од туђих материјала преузетих са интернета осим	њиховог разумевања конкретног концепта. – Већ знам – Желим да научим -Научи о/ла сам: коришћење рубрика за идентификацију онога што већ знају, шта желе да науче и, накнадно, онога што су научили, корисна је техника коју ученици могу да користе за подршку самосталном учењу, а наставник за процену њихових постигнућа. Примењујући предложене методе процене постигнућа ученика наставник креира и
---	--	--	--	---	--

				уколико то није јасно назначено.	конзистентно гради персонализован о и подстицајно образовно окружење. Он прати постигнућа ученика из улоге активног посматрача и ментора. Избегнута је формална ситуација процењивања (наставник не прозива и не пропитује ученике), чиме је ниво стреса ученика битно смањен (потенцијално и елиминисан). Јачање самопоуздања ученика и саморегулације у учењу посебна је добробит која произилази из наведеног.
--	--	--	--	----------------------------------	---

По завршетку теме,ученик ће моћи да: -објасни добитке и ризике који произилазе из комуникациј е путем дигиталних уређаја; -разликује неприхватљ иво од прихватљивог понашања при комуникациј и на интернету; -реагује на одговарајућ и начин ако дође у додир са непримерен им дигиталним садржајем, непознатим, злонамерни м особама	Естетичка компетенција - Анализира и критички вреднује дигитални производ у контексту естетике и корисничког доживљаја. Одговоран однос према здрављу - Ученик анализира и критички вреднује дигиталне садржаје у вези са прилагођености његовом узрасту и могућности штетних садржаја по његово здравље. Рад с подацима и информацијама - Дигиталне садржаје пронађене на интернету користи на етички начин Сарадња - Конструктивно, аргументовано и креативно доприноси раду пара/групе, усаглашавању и остварењу заједничких циљева.	II БЕЗБЕДНО КОРИШЋЕЊЕ ДИГИТАЛНИХ УРЕЂАЈА Дигитални углед. Усклађеност дигиталних садржаја са узрастом корисника. Дигитално насиље. Примерена комуникација у дигиталном окружењу. Израда личног плана коришћења дигиталних уређаја.	понашање у дигиталном окружењу.	Приликом обраде ове наставне теме, кренути од свакодневног, „извандигиталног” искуства ученика. Ученици треба да издвоје једну особу из свог окружења која има углед и да објасне шта је то углед и на основу чега су формирали позитивну или негативну слику о тој особи Указати на чињеницу да сваки корисник интернета има свој дигитални углед. Дељењем информација на интернету, остављамо <i>дигиталне трагове</i> који се тешко могу обрисати. Оно што поделимо на интернету доступно је великом броју особа (познатих и непознатих) и једном када нешто	У настави оријентисаној на процес учења и достизање исхода учења вреднују се процес и продукти учења. У овом предмету продукти ученичких активности имају посебан значај. Процена постигнућа заснована само на резултатима практичних задатака које ученици раде није довољан показатељ онога што они знају и умеју, као и за идентификовање доприноса сваког појединца сарадничком раду. Ученике треба оспособљавати и охрабривати да процењују сопствени
---	---	---	--	---	---

или особама које комуницирају у на неприхватљив начин; -наведе неке од начина на које корисници дигиталних уређаја остављају личне податке у дигиталном окружењу; -организује сопствено учење у онлајн окружењу на начин који не угрожава здравље и личну безбедност, као и сигурност дигиталног уређаја; -предложи начине одлагања	- Активно слуша и поставља релевантна питања поштујући саговорнике и сараднике, а дискусију заснива на аргументима. - Конструктивно доприноси решавању разлика у мишљењу и ставовима и при томе поштује друге као равноправне чланове групе. - Ангажује се у реализацији преузетих обавеза у оквиру групног рада на одговоран, истрајан и креативан начин. - Учествоје у критичком, аргументованом и конструктивном преиспитивању рада групе и доприноси унапређењу рада групе.			поделимо губимо контролу над тим (неко може да то сачува и касније злоупотреби). Пре него што било шта (о себи или другима) поделимо или објавимо на интернету, веома је важно да застанемо и размислимо шта објављујемо, због чега, ко ће то моћи да види (вршњаци, родитељи, наставница), шта ће други мислити о нама, да ли тиме што објављујемо или шаљемо можемо некога да повредимо, како ће се осећати особе на које се то односи итд. О свом дигиталном угледу водимо рачуна тако што не објављујемо ништа у тренуцима када смо љути, бесни или тужни. Приликом коришћења	напредак у остваривању исхода предмета, као и напредак других ученика. Инструменти за проверавање остварености прописаних исхода (разговор, посматрање, самопроцена, вршњачка процена, отворена питања, рубрика за идентификацију онога што већ знају, шта желе да науче и, накнадно, онога што су научили,). Примена инструмената прикупљања података и њихово поређење са прописаним исходима.
--	--	--	--	--	---

електронско г отпада који не угрожавају животну средину; – одабира дигиталне садржаје на основу PEGI ознаке у складу са својим узрастом; – препозна дигитално насиље и реагује на одговарајући начин; – направи лични план коришћења дигиталних уређаја уз помоћ наставника; – означи начин комуникациј				интернета, веома је важно да водимо рачуна о свом дигиталном угледу, али и о дигиталном угледу других особа. Ученици треба да наведу примере особа са интернета које су њима блиске (нпр. јутјубере) и које имају позитиван/негатива н дигитални углед. Наставник може да покаже ученицима кратак видео <i>Лепо понашање на интернету</i>: https://digitalni-vodici.ucpd.rs/crtani-filmovi/, а такође може у оквиру неког другог предмета (нпр. Ликовног васпитања) да зада ученицима да креирају постер о лепом понашању на интернету.	Посматрање и вођење белешки Праћење постигнућа на основу усменог излагања: разговор, дискусија, расправа Праћење постигнућа на основу практичних задатака (продуката рада) Портфолио ученичких радова Праћење учешћа ученика у кооперативним облицима рада (учешће и ангажовање у групном облику рада и раду у паровима.
--	--	--	--	---	---

е путем интернета који највише одговара контексту у коме се комуникација дешава.					
По завршетку разреда ученик ће бити у стању да: – решава алгоритамски и једноставан проблем у визуелном програмском језику чије решавање може да захтева понављање (програмски циклус); – утврди шта је резултат извршавања	Решавање проблема Ученик проналази/осмишљава могућа решења проблемске ситуације. Ученик упоређује различита могућа решења проблемске ситуације сходно релевантним критеријумима, објашњава шта су предности и слабе стране различитих решења. Ученик припрема примену изабраног решења, прати његову примену усклађујући се са новим сазнањима које стиче током примене датог решења и успева	III АЛГОРИТАМСКИ НАЧИН РАЗМИШЉАЊА Осмишљавање алгоритама са гранањем који води до решења једноставног проблема. Оператори поређења и аритметички оператори. Креирање рачунарског програма у визуелном програмском	алгоритам, програмирање у визуелном програмском језику	У оквиру овог дела теме, ученици у специфичним окружењима за блоковско програмирање локализованих на српски језик (попут code.org) решавају једноставне проблеме чије решавање захтева понављање (програмске циклусе). Наставник треба да представи узрасту примерен алгоритам/програм који садржи понављање (нпр. маца мења боју, исцртава се испрекидана линија, срце	

датог једноставног алгоритма/програма који садржи понављање; – уочи и исправи грешку у једноставном алгоритму/програму који садржи понављање; – решава алгоритамски и једноставан проблем у визуелном програмском језику чије решавање може да захтева гранање; – наведе неке од оператора поређења	да реши проблемску ситуацију. Ученик вреднује примену датог решења, идентификује његове добре и слабе стране и формулише препоруке за наредно искуство са истим или сличним проблемским ситуацијама Компетенција за учење; Користи различите изворе информација и има критички однос према њима Способан је да самостално и у сарадњи са другима истражује, открива и повезује нова знања. Дигитална компетенција; Приликом решавања проблема уме да одабере средство ИКТ-а и да га користи на одговарајући начин. Рад с подацима и информацијама;	језику. Анализа постојећег програма креираног у визуелном програмском језику и тумачење функције блокова од којих је сачињен. Уочавање и исправљање грешака у програму.	пулсира) и постави ученицима питање: „Ако бисмо сложили блокове на овакав начин, шта би се њиховим извршавањем добило?“. Ученици треба да аргументују своје одговоре и дебатују о тачности изнетих одговора. Након тога, наставник треба да прикаже узрасту примерен алгоритам/програм који садржи понављање, али садржи грешку. Након саопштавања сврхе програма, наставник треба да постави питање: „Да ли блокови сложени на овакав начин доводе до описаног решења? Да ли је могуће поправити програм?“. Ученици тада треба да предложе решења и по	
---	---	--	--	--

(мање, веће и једнако) и у конкретном примеру предвиди резултат њиховог извршавања (тачно, нетачно); – наведе аритметичке операторе (+, -, * и /) и у конкретном примеру предвиди резултат њиховог извршавања; – примени блокове оператора поређења при креирању програма у визуелном програмском	Користи информације у различитим симболичким модалитетима (табеларни, графички, текстуални приказ), чита, тумачи и примењује их, повезујући их са претходним знањем из различитих области. Естетичка компетенција Препозанје природну и културну баштину Сарадња Активно и конструктивно учествује у раду групе или пара, Критички процењује свој рад и рад чланова групе, доприноси унапређивању рада групе и уме да представи резултате рада			потреби дебатују о њима. Појам гранања у програмима наставник не треба да уведе експлицитно, већ кроз проблемски оријентисан приступ. Најбоље је да се ученици сусретну са овим принципом кроз рад у неком од специфичних окружења за блоковско програмирање локализованих на српски језик (попут code.org), у оквиру којих ће се бавити једноставним проблемима чије решавање захтева гранање. У склопу одабраног језика за визуелно програмирање који је локализован на српски језик наставник треба да прикаже ученицима	
--	---	--	--	--	--

језику, који садрже гранање; – објасни потребу употребе гранања и понављања у програмима својим речима.				неколико примера програма који садрже блокове који омогућавају гранање (блок <i>Ако је-Онда</i> и/или блок <i>Ако је-Онда-У супротном</i>). Приликом дефинисања услова у овим програмима наставник треба да користи томе намењене блокове (на пример, <i>Ако си на рубу</i>, <i>Ако је тастер притиснут</i>, <i>Ако се објекти додирују</i>), као и операторе поређења (мање, веће и једнако), које том приликом и представља ученицима Наставник иницира разговор са ученицима о основним аритметичким операцијама (сабирању, одузимању, множењу и дељењу) и	
---	--	--	--	--	--

				облицима њиховог записа у математици. Затим представља блокове у визуелном програмском језику који представљају аритметичке операторе (+, -, * и /) и приказује како се помоћу њих граде аритметички изрази. Главни акценат током ових активности треба да буде на формирању израза на основу текстуалне формулације задатка тј. на моделовању проблема, док рачунар у потпуности преузима задатак израчунавања вредности израза. Иницирати хеуристички разговор о питањима употребе гранања и понављања у	
--	--	--	--	---	--

				програмима – шта се тиме постиже, на који начин се програм унапређује и сл. Подстицати ученике да ове концепте примене при програмирању физичких уређаја, у блоковском окружењу за програмирање локализовано на српски језик, ћирилично писмо.	
--	--	--	--	--	--

ПЛАН ЕВАЛУАЦИЈЕ

Критеријуми

- ❖ 20-30% У потпуности разуме градиво. Процењује могућности у реалним ситуацијама при чему бира и вреднује пут доношења закључака. Аргументује своје ставове и дискутује користећи одговарајући речник. Истражује различите начине решавања проблема. Уме да дискутује о добијеним резултатима и анализира их.
- ❖ 50-70% Ученика разуме градиво. Прикупља, селекује податке и изводи одговарајуће огледе, образлаже шта је уочио и до каквог је решења дошао. Тумачи природне и друштвене појаве користећи стечена знања и вештине. Одговарајућим усвојеним појмовима и симболима саопштава своје ставове.
- ❖ 70-90% Ученика решава задатке основног нивоа. Доноси одлуке у једноставним ситуацијама када су упутства јасно формулисана. Користећи основне појмове о природним и друштвеним појавама изводи једноставне закључке и примењује их.

Време евалуације и инструменти

- ❖ Континуирано се, током читаве школске године, прати и процењује напредак ученика, опште ангажовање и рад. Ученици се стално обавештавају о резултатима наставникове процене и подстичу да напредују.
- ❖ Оцењивање интензитета и квалитета активности на часу.
- ❖ Свакодневним посматрањем и бележењем запажања у личној евиденцији.
- ❖ Проверава се редовност и квалитет израде домаћих задатака.
- ❖ Прегледају се свеске ученика.

Ученичка самоевалуација и њихова евалуација часа:

- ❖ Ученици на крају часа раде самоевалуацију остварених циљева које су поставили себи на почетку часа, шта су ново научили, или колико су савладали научено, које су вештине стекли и где научено могу применити. Нпр. „Сада знам да направим алгоритам“, или „Сада знам да правилно користим дигиталне уређаје“...
- ❖ Ученици на крају часа изражавају задовољство часом и разумевање онога што је обрађено, или нејасност градива и потребу додатних објашњења рекапитулацијом градива у завршном делу часа, разговором, спонтано и на захтев.
- ❖ Задовољство ученика на часу- спонтано и на захтев, вербализовано (не)задовољство, нпр. „Било је забавно.“, „Уживао сам!“, „Није ми јасно“ и сл. Дизањем „смајлића“- насмејан, забринут или равнодушан.
- ❖ Самооцењивање ученика-анкета: како је задовољан својим радом на часу, својим постигнућима, да процени свој рад и постигнућа у односу на друге.

ИЗБОРНИ ПРОГРАМИ

ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ (1 час недељно, 36 часова годишње)

Ред. број	Наставна тема	број часова
1.	ЉУДСКА ПРАВА -Сви различити, а сви равноправни	10
2.	ДЕМОКРАТСКО ДРУШТВО-Ја и други у локалној заједници	12
3.	ПРОЦЕСИ У САВРЕМЕНОМ СВЕТУ-Снага узајамне помоћи	8

4.	ГРАЂАНСКИ АКТИВИЗАМ-Акција солидарности у локалној заједници	6
Укупно		36

Назив предмета **ГРАЂАНСКО ВАСПИТАЊЕ**

Циљ	Циљ наставе и учења Грађанског васпитања је подстицање развоја личности која је одговорна према својим правима и правима других, отворена за договор и сарадњу и спремна да активно учествује у животу школске и локалне заједнице, уважавајући принципе, процедуре и вредности демократског друштва.
Разред	Трећи
Годишњи фонд часова	36 часова

Наставна област: **ЉУДСКА ПРАВА - Сви различити, а сви равноправни**

Садржаји	Различитост Живот у заједници у којој би сви људи били исти (по полу, узрасту, вери, националности, образовању, интересовању). Различитост као богатство једне друштвене заједнице. Отвореност и затвореност за различитости. Различитости у нашој локалној заједници. Равноправност мушкараца и жена Уважавање разлика уз једнака права, одговорности и могућности. Дечаци и девојчице - сличности и разлике, иста права и могућности. Осетљиве друштвене групе Групе којима је услед специфичних разлика потребна додатна подршка како би имале исте шансе и могле равноправно да се укључе у живот заједнице и остваре своје потребе и права. Стереотипи и предрасуде Упрошћено, поједностављено, генерализовано и најчешће нетачно приказивање некога (сви дечаци су, све девојчице су, сви Роми су). Негативно мишљење појединаца о некоме ко се не познаје довољно. Стереотипи и предрасуде као основ за дискриминацију. Дискриминација Неједнако поступање према особи или некој групи на основу неког њиховог личног својства (пол, узраст, вера, националност, образовање, инвалидитет), што за последицу има нарушавање њихових права и достојанства. Једнако поступање према неједнакима као вид дискриминације. Етикетирање, ружни надимци као вид дискриминације.
----------	--

Исходи	По завршетку разреда ученик ће бити у стању да: -својим понашањем показује да прихвата различитост других; -препознаје у свом окружењу примере неједнаког поступања према некој особи или групи на основу неког њиховог личног својства; -се понаша на начин који уважава сопствене и туђе потребе, права и осећања у свакодневним ситуацијама; -препознаје примере солидарности у свом окружењу, причама, филмовима; -укаже вршњацима на особе или групе у свом окружењу којима је потребна помоћ и подршка; -објасни разлику између саосећања, солидарности и сажалења на датом примеру; -укаже на упрошћено, поједностављено, генерализовано и најчешће нетачно приказивање некога на приказаним примерима; -наведе неколико институција у свом окружењу које брину о потребама и правима грађана, посебно деце; -наведе шта би волео да има у својој локалној заједници што сада недостаје; -тражи помоћ у ситуацијама кршења својих или туђих права; -наведе једно удружење грађана у свом окружењу и опише чиме се бави; -опише на које све начине деца његових/њених година могу да брину о својој локалној заједници; -пажљиво слуша саговорника, слободно износи мишљење, образлаже идеје, даје предлоге и прихвата да други могу имати другачије мишљење; -испољава заинтересованост за сарадњу и учешће у групном раду; -заједно са осталим ученицима учествује у проналажењу особа којима је потребна помоћ, у изради плана и реализацији акције, њеној промоцији и вредновању.
Наставна област: ДЕМОКРАТСКО ДРУШТВО - Ја и други у локалној заједници	
Садржаји	Локална заједница Место где грађани задовољавају највећи број својих потреба и остварују највећи број својих права. Потребне и права које деца задовољавају у локалној заједници - за образовањем, здравственом заштитом, одмором, играма, учествовањем у спортским, културним и уметничким активностима. Комуналне услуге Услуге од општег интереса за све грађане локалне заједнице - вода, превоз, путеви, паркинг, отпад, осветљење, паркови, пијаци, димничари. Институције и организације Локалне заједнице у области образовања, културе, здравља, спорта и рекреације, очувања околине, безбедности, верске организације. Активности и допринос удружења грађана у локалној заједници. Наша локална заједница Брига наше локалне заједнице о потребама и правима својих грађана,.

	Брига наше локалне заједнице о деци различитих својстава (пол, узраст, сиромаштво, здравље). Доступност садржаја у нашем окружењу слепим или глувим особама, родитељима са дечијим колицима или особама у инвалидским колицима (пешачки прелази, школа, дом здравља, продавница, превоз). Брига деце о својој локалној заједници - о отпаду, биљкама и животињама, споменицима културе, уметничким делима, потрошњи воде, пружање помоћи онима којима је то потребно. Удружење грађана у нашем окружењу некад и сад.
Исходи	По завршетку разреда ученик ће бити у стању да: -својим понашањем показује да прихвата различитост других; -препознаје у свом окружењу примере неједнаког поступања према некој особи или групи на основу неког њиховог личног својства; -се понаша на начин који уважава сопствене и туђе потребе, права и осећања у свакодневним ситуацијама; -препознаје примере солидарности у свом окружењу, причама, филмовима; -укаже вршњацима на особе или групе у свом окружењу којима је потребна помоћ и подршка; -објасни разлику између саосећања, солидарности и сажалења на датом примеру; -укаже на упрошћено, поједностављено, генерализовано и најчешће нетачно приказивање некога на приказаним примерима; -наведе неколико институција у свом окружењу које брину о потребама и правима грађана, посебно деце; -наведе шта би волео да има у својој локалној заједници што сада недостаје; -тражи помоћ у ситуацијама кршења својих или туђих права; -наведе једно удружење грађана у свом окружењу и опише чиме се бави; -опише на које све начине деца његових/њених година могу да брину о својој локалној заједници; -пажљиво слуша саговорника, слободно износи мишљење, образлаже идеје, даје предлоге и прихвата да други могу имати другачије мишљење; -испољава заинтересованост за сарадњу и учешће у групном раду; -заједно са осталим ученицима учествује у проналажењу особа којима је потребна помоћ, у изради плана и реализацији акције, њеној промоцији и вредновању.
Наставна област: ПРОЦЕСИ У САВРЕМЕНОМ СВЕТУ - Снага узајамне помоћи	
Садржаји	Солидарност Потреба узајамне бриге и одговорности међу људима. Лажна солидарност. Разлика између саосећања, сажалења и солидарности. Примери акција солидарности у нашој локалној заједници (мобе, добровољно давање крви и хуманитарне акције за лечење болесних, СМС акције прикупљања новца). Ситуације у којима свакоме може бити потребна помоћ (болест, сиромаштво, ратови, поплаве, земљотреси, пожари, миграције).

	Медији као подршка солидарности. Волонтирање Добровољно ангажовање појединаца и група у пружању помоћи људима, животињама, биљкама. Мотиви волонтера - веровање у снагу узајамне помоћи, човекољубље и хуманост. Волонтерске акције ученика/ученица школе у локалној заједници (чишћење јавних површина, сађење биљака, помоћ старим људима, удомљавање напуштених кућних љубимаца). Активности волонтера Црвеног крста у нашој локалној заједници.
Исходи	По завршетку разреда ученик ће бити у стању да: -својим понашањем показује да прихвата различитост других; -препознаје у свом окружењу примере неједнаког поступања према некој особи или групи на основу неког њиховог личног својства; -се понаша на начин који уважава сопствене и туђе потребе, права и осећања у свакодневним ситуацијама; -препознаје примере солидарности у свом окружењу, причама, филмовима; -укаже вршњацима на особе или групе у свом окружењу којима је потребна помоћ и подршка; -објасни разлику између саосећања, солидарности и сажаљења на датом примеру; -укаже на упрошћено, поједностављено, генерализовано и најчешће нетачно приказивање некога на приказаним примерима; -наведе неколико институција у свом окружењу које брину о потребама и правима грађана, посебно деце; -наведе шта би волео да има у својој локалној заједници што сада недостаје; -тражи помоћ у ситуацијама кршења својих или туђих права; -наведе једно удружење грађана у свом окружењу и опише чиме се бави; -опише на које све начине деца његових/њених година могу да брину о својој локалној заједници; -пажљиво слуша саговорника, слободно износи мишљење, образлаже идеје, даје предлоге и прихвата да други могу имати другачије мишљење; -испољава заинтересованост за сарадњу и учешће у групном раду; -заједно са осталим ученицима учествује у проналажењу особа којима је потребна помоћ, у изради плана и реализацији акције, њеној промоцији и вредновању.
Наставна област: ГРАЂАНСКИ АКТИВИЗАМ - Акција солидарности у локалној заједници	
Садржаји	Планирање и извођење акције солидарности у локалној заједници Утврђивање коме је у заједници потребна помоћ. Одређивање циља акције. Припрема плана акције - подела улога, договор о роковима, начину реализације. Извођење и документовање акције - видео, фотографије, текстови и сл.

	Промоција акције на нивоу школе - приказивање другим одељењима, родитељима и сл., прављење постера или паноа, објављивање прилога у школском листу. Вредновање акције - чиме смо задовољни, шта је могло бити боље.
Исходи	По завршетку разреда ученик ће бити у стању да: -својим понашањем показује да прихвата различитост других; -препознаје у свом окружењу примере неједнаког поступања према некој особи или групи на основу неког њиховог личног својства; -се понаша на начин који уважава сопствене и туђе потребе, права и осећања у свакодневним ситуацијама; -препознаје примере солидарности у свом окружењу, причама, филмовима; -укаже вршњацима на особе или групе у свом окружењу којима је потребна помоћ и подршка; -објасни разлику између саосећања, солидарности и сажалења на датом примеру; -укаже на упрошћено, поједностављено, генерализовано и најчешће нетачно приказивање некога на приказаним примерима; -наведе неколико институција у свом окружењу које брину о потребама и правима грађана, посебно деце; -наведе шта би волео да има у својој локалној заједници што сада недостаје; -тражи помоћ у ситуацијама кршења својих или туђих права; -наведе једно удружење грађана у свом окружењу и опише чиме се бави; -опише на које све начине деца његових/њених година могу да брину о својој локалној заједници; -пажљиво слуша саговорника, слободно износи мишљење, образлаже идеје, даје предлоге и прихвата да други могу имати другачије мишљење; -испољава заинтересованост за сарадњу и учешће у групном раду; -заједно са осталим ученицима учествује у проналажењу особа којима је потребна помоћ, у изради плана и реализацији акције, њеној промоцији и вредновању.

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА	
Активности ученика	посматрање, слушање, препознавање, описивање, процењивање, груписање, стварање, играње, осмишљавање, сарађивање, одређивање, упоређивање, разговор, постављање питања, причање, замишљање, цртање, бојење, читање, образлагање
Активности наставника	припремање, организовање, посматрање, праћење, објашњавање, помагање, показивање, вођење, подстицање, предвиђање, проверавање, вредновање, саопштавање, иницирање, слушање

Начин провере остварености исхода	Подразумева да ученици имају увид у своје напредовање и то не само у остваривању исхода из овог програма већ и у развоју неколико међупредметних компетенција, посебно компетенције за <i>Одговорно учење у демократском друштву</i>. Како је највећи број активности ученика у оквиру часова овог изборног програма организован кроз групни рад, то значи да наставник треба да има јасне критеријуме праћења напредовања који су и ученицима познати. Могу се пратити следећи показатељи: начин на који ученик учествује у активностима, како прикупља податке, како аргументује, евалуира, документује. Посебно поуздани показатељи су квалитет постављених питања, способност да се нађе веза међу појавама, наведе пример, промени мишљење у контакту са аргументима, разликују чињенице од интерпретације, изведе закључак, прихвати другачије мишљење, примени научено, предвиди последице, дају креативна решења. Такође, наставник прати и вреднује како ученици међусобно сарађују, како решавају сукобе мишљења, како једни другима помажу, да ли испољавају иницијативу, како превазилазе тешкоће, да ли показују критичко мишљење или критицизам, колико су креативни.
Методе, поступци и техника наставе, облици рада	Достизање исхода захтева примену различитих интерактивних облика рада као и одабир и коришћење одговарајућих метода и техника. Наставници су у прилици да бирају: радионице, симулације, играње улога, студије случаја, дискусије, мини истраживања, једноставне акције као и да сами осмисле неке друге активности. Зато се може рећи да активности на часу треба тако да теку да обезбеде искуствено учење, тј. уобличавање и поимање личних, аутентичних доживљаја и ставова ученика кроз размену у групи. Како је планом предвиђено да се и у трећем разреду остварује <i>пројектна настава</i>, то је добра прилика да се повеже са активностима Грађанског васпитања. Пројектна настава по свом концепту у потпуности одговара природи овог изборног програма. Заједничко им је што доприносе когнитивном, афективном и социјалном развоју ученика, као и развоју међупредметних компетенција. Продукти ученичких активности имају посебан значај. Они могу бити различите врсте: постери, аудио-визуелни записи, презентације, прикази резултата истраживања и друго.

Назив предмета	ВЕРСКА НАСТАВА
Циљ	Циљ наставе православног катихизиса (веронауке) у основном образовању и васпитању јесте да пружи целовит православни поглед на свет и живот, уважавајући две димензије: историјски хришћански живот (историјску реалност Цркве) и есхатолошки (будући) живот (димензију идеалног). То значи да ученици систематски упознају православну веру у њеној доктринарној, литургијској, социјалној и мисионарској димензији, при чему се хришћанско виђење живота и постојања света излаже у веома отвореном, толерантном дијалогу са осталим наукама и теоријама о свету, којим се настоји показати да хришћанско виђење (литургијско, као и подвижничко искуство Православне Цркве) обухвата сва позитивна искуства људи, без обзира на њихову националну припадност и верско образовање.
Разред	Трећи
Годишњи фонд часова	36 часова

ГЛОБАЛНИ ПЛАН РАДА ВЕРСКЕ НАСТАВЕ ЗА ТРЕЋИ РАЗРЕД

Редни број теме	Тема/област	о б р а д а	п о н а в љ а њ е	в е ж б е	с и с т е м а т и з а ц и ј а	у к у п н о	МЕСЕЦИ									
							IX	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI

I	УВОД	1	/	/	/	1	I 1									
II	БОГ СТВАРА СВЕТ И ЧОВЕКА	5	2	/	/	7	II 3	II 4								
III	БОГ НАС ВОЛИ	5	2	/	/	7		III 1	III 4	III 2						
IV	ЗАЈЕДНИЦА БОГА И СВЕТА КРОЗ ЧОВЕКА	4	3	/	/	7				IV 2	IV 3	IV 2				
V	ЛИТУРГИЈА-ПРЕО БРАЖЕНИ СВЕТ	5	2	/	/	7							V 4	V 3		
VI	ЧОВЕК И ПРИРОДА	3	3	/	1	7								VI 1	VI 4	VI 2
УКУПНО	6	23	12	/	1	36	4	5	4	4	3	2	4	4	4	2

Кључни појмови: стварање, свет, Бог, човек, Литургија, Васкрсење, љубав, заједница, дарови, икона, молитва, чување

Редни број	Исходи	Теме/области	Садржаји програма	Међупредметне компетенције	Начин и поступци остваривања програма
I	По завршетку теме ученик ће бити у стању да: <i>Когнитивни аспект:</i> •сагледа садржаје којима ће се бавити	УВОД	Реализацијом програма у 3. разреду треба да се покаже: да свет није самобитан, већ да га је створио Бог Отац слободно, из љубави, и то као конкретне врсте и бића и да постојање света	<i>Компетенција за учење</i> •Има позитиван и одговоран однос према учењу.	Катихизација као литургијска делатност- заједничко је дело катихете (вероучитеља) и његових ученика. Катихета (вероучитељ) би требало стално да има на уму да катихеза не постоји ради гомилања информација

	настава Православног катихизиса у току 3. разреда основне школе; •уочи какво је његово предзнање из градива Православног катихизиса обрађеног у претходном разреду школовања. <i>Афективни аспект:</i> •жели да активно учествује на часовима верске наставе.		зависи од воље другог, односно од Божије воље. Овим се постиже веома важан услов за даље разумевање хришћанске науке, а што се огледа у следећем: •Бог је створио свет као конкретне врсте ни из чега (узрок постојања света јесте Божја слобода); •Последице створености по природу и њено постојање (конкретност врста и бића значи њихову међусобну раздјељеност – индивидуалност, али и њихову потенцијалну пропадљивост, смрт); •Бог Отац је слободно и из љубави створио свет заједно са Сином и Духом, са жељом да свет вечно постоји у заједници слободе и љубави с Богом преко човека; •Стварање човека на крају свега створеног по “икони и подобију	<i>Комуникација</i> •Уважава саговорника реагујући на оно што говори, а не на његову личност. <i>Сарадња</i> •доприноси решавању разлика у мишљењу и ставовима поштујући друге као равноправне чланове тима или групе.	(„знања о вери“), већ као настојање да се учење и искуство Цркве лично усвоје и спроведу у живот кроз слободно учешће у богослужбеном животу Цркве. На почетку сваке наставне теме ученике би требало упознати са циљевима и исходима наставе, садржајима по темама, начином остваривања програма рада, као и са начином вредновања њиховог рада. <i>Врсте наставе</i> Настава се реализује кроз следеће облике наставе: • теоријска настава (34 часова) • практична настава (2 часа) <i>Место реализације наставе</i> • Теоријска настава се реализује у учионици; • Практична настава се реализује у цркви – учешћем у литургијском сабрању.
--	---	--	---	--	---

			Божјем” (разлика између човека и осталих бића); • Циљ стварања човека је да се брине о природи и да сједини свет с Богом; • Евхаристија као свет у малом (Литургија као сједињење свих створења преко човека с Богом Оцем); • Стварање света и човека у православној иконографији;		
II	• препознати неке елементе библијске повести о стварању света; • моћи да препозна и именује иконе на којима су представљени дани стварања света, на основу библијске повести; • моћи да увиди да је свет скуп конкретних врста живих бића која су уједињена, једна	БОГ СТВАРА СВЕТ И ЧОВЕКА	1. Чињеницом да је Бог створио свет слободно, указујемо на то да је биће, односно постојање природе, израз слободе једне личности, односно личности Бога. Тиме се биће, односно постојање, ослобађа нужности, тј. природне детерминисаности и постаје израз слободе личности. 2. Будући да је Бог Отац створио свет из љубави, то значи да је тај свет Богу врло драг и да га је створио да буде вечан. Зато уништавање	<i>Компетенција за учење</i> • Мотивисан је и оспособљен да самостално планира, организује, спроводи и вреднује учење; разликује битно од небитног, изражава и образлаже идеје.	Током реализације програма наставе и учења примењиваће се следећи поступци, начини и облици рада: - Уводне часове требало би осмислити тако да допринесу међусобном упознавању ученика, упознавању ученика с циљевима, исходима, наставним садржајима, али и тако да наставник стекне почетни увид у то каквим предзнањима и ставовима из подручја Православног катихизиса, група располаже.

другима потребна и да она чине велику заједницу љубави – Цркву; • моћи да објасни да је свет створен љубављу Божјом; • моћи да разуме да се права слобода изражава као љубав према другим људима, природи и Богу; • уочити да је човек сличан Богу. <i>Афективни аспект:</i> • бити подстакнут да развија љубав према ближњима, природи и Богу; • развијати жељу и свест о важности бриге према ближњима и природи.		природе значи грех и мржњу према Творцу. 3. Стварање света ни из чега, као скуп конкретних врста и бића која су подељена међу собом временски и просторно, указује да су створена бића друге природе у односу на Божанску (нису створена из Божије природе, створена су ни из чега) и да су зато смртна по природи. Свет, зато што је створен ни из чега, не може постојати сам за себе, мимо заједнице са Богом, зато што створена бића немају природних сила које би могле да их држе у бескрајном постојању, осим Божије воље. Раздељеност бића по природи указује на присутност смрти унутар створене природе јер смрт није ништа друго до природна, просторно-временска раздељеност једног бића од другог, и зато њено превазилажење претпоставља јединство створених бића и међу собом.	<i>Естетичка компетенција</i> • Препознаје и развија сопствене стваралачке способности и креативност у свим уметничким и неуметничким пољима свог деловања. <i>Комуникација</i> • Изражава своје ставове, мишљења, осећања, на позитиван, конструктиван и аргументован начин. <i>Одговоран однос према околини</i> • Сагледава које активности	-Реализација програма требало би да се одвија у складу с принципима савремене активне наставе, која својом динамиком подстиче ученике на истраживачки и проблемски приступ садржајима тема. У току реализације стављати нагласак више на доживљајно и формативно, а мање на сазнајно и информативно. -Квалитет наставе се постиже када се наставни садржаји реализују у складу са савременим педагошким захтевима у погледу употребе разноврсних метода, облика рада и наставних средстава.
--	--	---	---	---

				(обрасци понашања), на личном нивоу, нивоу заједнице и глобалном нивоу, могу унапредити стање и квалитет животне средине и природе. <i>Решавање проблема</i> •Решава проблем према планираној стратегији примењујући знања и вештине стечене учењем различитих предмета и ваншколским искуством.	
III	<i>Когнитивни аспект:</i> •знати да је Бог створио свет из љубави	БОГ НАС ВОЛИ	4. То што је Бог на крају створио човека по “икони и подобију Божијем”, указује на то да природа не може вечно да постоји без човека, односно без личности, да је човек створен са	<i>Компетенција за учење</i> •Способан је да самостално и у сарадњи са	-Имаући у виду захтеве наставног програма и могућности транспоновања наставног садржаја у педагошко дидактичка решења, наставник би

и да објасни како зна да Бог воли свет; •препознати да Бог брине о свету и да наведе примере Божјег старања о свету; •увидети кроз своје креативне способности да је човек сличан Богу; •увидети да Бог жели да свет постоји вечно; •увидети да су Бог, људи и природа различити, али да нису потпуно раздвојени; •увидети различитост која постоји између Бога и створеног света; •знати да је Бог из бриге према свету и човеку послао свога Сина у свет;	циљем да он сједини сва бића међу собом и да их сједини са Богом тако што ће се сам сјединити с Њим. Човек је икона Божија и разликује се од свих других бића зато што је слободан - личност, односно што има моћ да преко слободе, изражене као љубав према другим бићима, чини та бића апсолутним, непоновљивим и делом своје личности. Истовремено, човек као личност, тј. У заједници слободе изражене као љубав према Богу, постаје и део Божије личности, а преко човека то постаје и читава природа. У том искуству љубави према другој личности човек је једино биће које види ограниченост и смртност створене природе, односно њену угроженост небићем. Зато тежи да такво стање превазиђе, услед чега се јавља потреба за Богом и заједницом с Њим, али из такве тежње проистиче и стварање историје, уметности, односно стварање цивилизације. Овде би, на основу чињенице да је Бог,	другима истражује, открива и повезује нова знања; користи могућности ваншколског учења; негује и развија лична интересовања. <i>Одговорно учешће у демократском друштву</i> •Понаша се одговорно, хумано и толерантно у друштву. <i>Одговоран однос према околини</i> •Сагледава које активности (обрасци понашања), на личном нивоу,	требало да води рачуна и о психолошким чиниоцима извођења наставе – узрасту ученика, нивоу психофизичког развоја, интересовањима, склоностима, способностима и мотивацији ученика. - У остваривању савремене наставе наставник је извор знања, креатор, организатор и координатор ученичких активности у наставном процесу. -Настава је успешно реализована ако је ученик спреман да Цркву схвати као простор за остваривање своје личности кроз заједничарење са ближњима и Тројичним Богом који постаје извор и пуноћа његовог живота.
---	--	--	---

	•упознати улогу анђела као сарадника Божјих у старању о свету; • уочити да је свет смртан ван заједнице са Богом; • упознати садржај молитве Анђелу чувару; •усвојити текст и мелодију песме „Анђели певају“. <i>Афективни аспект:</i> •бити подстакнут да развија свест о томе да је важан зато што га воли Бог и његови ближњи ; • бити подстакнут да се труди да воли све људе (чак и оне од којих је веома различит).		створивши човека, дао заповест Адаму да не једе од дрвета познања, требало указати још и на то да је лично сједињење створене природе с Богом, а самим тим и њена бесмртност, зависило и од човека и његове слободе, а не само од Бога. Односно, да савршенство света, његова бесмртност, није дата природи од Бога на почетку, приликом стварања природе, односно није уметнута у створену природу по природи, већ је дата као могућност преко човека и његове слободе, под условом да то човек слободно и прихвати.	нивоу заједнице и глобалном нивоу, могу унапредити стање и квалитет животне средине и природе. <i>Сарадња</i> •активно и конструктивно учествује у раду групе или пара.	
IV	<i>Когнитивни аспект:</i> •уочити да је човек посредник између Бога	ЗАЈЕДНИЦА БОГА И СВЕТА	За реализацију овог програма треба користити: децја искуства која указују на	<i>Одговорно учешће у демократском друштву</i>	-Вредновање самосталног рада ученика; -Праћење рада на часу;

	и природе и да Бог са природом разговара преко човека; •проширити своје знање о служењу Светога Саве Богу и нашем народу; •уочити да нема љубави без служења ближњима; •упознати библијску повест о Христовом служењу Апостолима. <i>Афективни аспект:</i> •бити подстакнут да љубав препознаје као служење; •знати да кроз чињење дела љубави према ближњима, постаје сличан Христу и светитељима Божјим.	КРОЗ ЧОВЕКА	то да кад нешто из љубави направимо, онда је то за нас најлепше; да нам је увек тешко кад се растајемо од оног кога волимо, као и да кад волимо неког, не примећујемо да нам нешто недостаје, односно у тој личности као да је све садржано. Треба градити свест о томе да је вера човека у бесмртност основ целокупне људске прогресивне цивилизације. У реализацији програма треба пре свега имати на уму литургијско искуство постојања света, као заједнице с Богом преко једног човека, Исуса Христа, начелника на Литургији.	•Понаша се одговорно, хумано и толерантно у друштву. <i>Естетичка компетенција</i> <i>Комуникација</i> •Изражава своје ставове, мишљења, осећања, на позитиван, конструктиван и аргументован начин. <i>Одговоран однос према околини</i> •Сагледава које активности (обрасци понашања), на личном нивоу, нивоу заједнице и глобалном нивоу,	-Комбиновање више врста дидактичког материјала; -Илустрација, шеме, мапа ума; -ППТ презентације; -Коришћење веб алата;
--	---	----------------	---	--	---

				могу унапредити стање и квалитет животне средине и природе. <i>Решавање проблема</i>	
V	<i>Когнитивни аспект:</i> • препознати да је Литургија захвалност Богу; • уочити да се захвалност Богу показује кроз наше дарове; • уочити да наши дарови хлеб и вино представљају свет у малом; • увидити везу Литургије и спасења човека и света; • проширити своја знања о празнику Васкрсења;	ЛИТУРГ И-ЈА ПРЕОБРА -ЖЕНИ СВЕТ	Тему Стварање човека... треба обрадити такође на основу Св.Писма, али за њено тумачење треба користити и другу помоћну литературу. Оно што је важно да ученици уоче у вези са стварањем човека јесте то да је човек у природној вези са свим оним што је Бог претходно створио, као и да се разликује од свих створених бића. Та разлика се огледа и у томе што је човек слободан, а та слобода се манифестује на тај начин што човек жели да постоји слободно у односу на природу која га окружује, као и у томе да кад човек воли једно биће, онда жели да то биће буде вечно, односно бесмртно, и зато се не мири са његовом смрћу и губитком; да је човек створен на крају и да има свој задатак због кога је створен,	<i>Одговорно учешће у демократском друштву</i> • Промовише позитивне вредности друштва у различитим активностима. <i>Одговоран однос према здрављу</i> <i>Рад с подацима и информацијама</i>	У раду са ученицима користиће се разноврсни облици рада прилагођени садржајима који се обрађују: -Фронтални; -Индивидуални; -Дијалошки; -Тимски; -Групни; -Илустративни; -Практични.

	• увидити шта за створену природу значи Христово Васкрсење; • усвојити текст и мелодију песме „Људи ликујте“ <i>Афективни аспект:</i> • бити подстакнут да учествује на Литургији како би показао Богу да жели да буде у заједници са Њим; • бити подстакнут да у себи развија осећај захвалности према Богу и својим ближњима.		а то је да се брине о свим створењима, да их сједини са собом, а на крају и са Богом, на тај начин што ће он сам бити у јединству с Њим.		
VI	<i>Когнитивни аспект:</i> • препознати личну одговорност за творевину; • увидити да се загађењем наше	ЧОВЕК И ПРИРОДА	Тему Евхаристија као свет у малом треба реализовати кроз опис литургијске структуре на основу кога ће се закључити да је човек створен са циљем да уједини сву природу и да је преко себе сједини са Богом чиме ће се превазићи смрт уприроди, што значи да је човек	<i>Одговорно учешће у демократском друштву</i> • Понаша се одговорно, хумано и толерантно у друштву;	Евалуација наставе Евалуацију наставе (процењивање успешности реализације наставе и остварености задатака и исхода наставе) наставник ће остварити на два начина: • процењивањем реакције ученика или прикупљањем

окоLINE, загађује цео свет; •увидити да се на православним иконама стварања света и човека, приказује зависност природе од човека; •препознати представе које приказују догађаје везане за стварање света; •уочити у којој мери је напредовао и савладао градиво Православног катихизиса трећег разреда основне школе. <i>Афективни аспект:</i> •бити подстакнут на очување природе и своје животне средине; •бити подстакнут да гледа на природу као на Божју творевину; •Ученици ће бити подстакнути да уреде		створен да буде свештеник у природи. Опис Литургије треба довести у везу са описом стварања света и човека који се налази у 1.Мој.1и2. Православна иконографија природу увек доводи у везу са човеком и зависност од човека. Показујући иконе ученицима, треба указати на оне елементе који то потврђују. Природа никад није насликана као самостална, већ су, на пример, планине, као и дрвеће, увек нагнута ка центру иконе где је Христос или неко од светитеља.	•Негује своју националну културну баштину и активно учествује у интеркултуралном дијалогу. <i>Комуникација</i> •Уме да саслуша излагање саговорника до краја и без упадица. <i>Рад с подацима и информацијама</i> <i>Дигитална компетенција</i>	коментара ученика путем анкетних евалуационих листића; • провером знања које ученици усвајају на часу и испитаивањем ставова. Оцењивање Непосредно описно оцењивање ученика може се вршити кроз: • усмено испитивање; • писмено испитивање; • посматрање понашања ученика;
---	--	--	--	---

	школски простор изабраним радовима везаним за стварање и очување света.				
--	--	--	--	--	--

Међупредметно повезивање

По садржајима верске наставе, међупредметно повезивање се може остварити са садржајима наставних предмета: Српски језик, Природа и Друштво, Ликовна култура, Музичка култура, Народна традиција, Чувари природе.

Активности у наставном процесу	
Активности наставника	Активности ученика
•испитује предзнања ученика; •упознаје се са интелектуалним могућностима ученика; •развија и одржава комуникацију; •подстиче интеракцију, пружа повратну информацију; •уважава и реагује на потребе групе и појединаца; •дели одговорност •одабира поступке за наставни рад;	•слободно изражавање мишљења и ставова; •усваја-сазнаје; •развијање вештина комуникација; •повезивање сопственог искуства са тематиком; •дискусија; •слуша •посматра; •црта; •рецитије;

•прилагођава методе и облике рада индивидуалним способностима деце; •организује наставне активности; •организује посете православним храмовима	•упоређује; •смишља; •доцртава; •слаже; •разговара; •решава; •испуњава; •пише; •посећивање верских институција; •организовање квизова; •израда радова и паноя.
--	--

План провере оставрености исхода			
Шта пратимо	Поступак оцењивања	Иструенти оцењивања	Време

Процењују се: вештине изражавања и саопштавања; разумевања, примена и вредновање научених поступака; рад са подацима и рад на различитим врстама текстова; уметничко изражавања; вештине и решавање задатака.	Непосредно опшисно оцењивање ученика може се вршити кроз: • Усмено испитивање; • Писмено испитивање; • Посматрање понашања ученика; • Редовно доношење домаћег задатка; • Прегледање свеске; • Вођење евиденције од стране наставника о јављању на часовима	- Свакодневно бележење активности ученика на часу у свеску евиденције наставника. - Формативно свакодневно оцењивање усмених одговора ученика.	Број јављања: За јављање + За јављање више пута ++ За више јављања, одговоре, активност/ истиче се Ко не зна одговор -	Свакодневно бележење током године
	<u>Оцену истиче се добија ученик који:</u> -лако логички повезује чињенице и појмове; -самостално изводи закључке који се заснивају на подацима; -решава проблеме на нивоу стваралачког мишљења и у потпуности критички расуђује; -показује изузетну самосталност уз изузетно висок степен и ангажовања; -показује одговоран однос према раду/ припремљен је за час.	-Комисија ученика и Наставника.	Активност на часу (учесталост и квалитет јављања на часу по месецима); Учесталост по месецима.	Пресек стања по тромесечју
	<u>Оцену добар добија ученик који:</u>	-Усмено одговарање.	Свеобухватност одговора; Хронолошка и појмовна прецизност; Хоризонтално и вертикално повезивање градива; Самосталност у одговарању.	По потреби, бар једном у полугодишту

-у великој мери показује способност примене знања и логички повезује чињенице и појмове; -самостално изводи закључке који се заснивају на подацима; -решава поједине проблеме на нивоу стваралачког мишљења и у знатној мери критички расуђује; -показује велику самосталност и висок степен активности и ангажовања. <u>Оцену задовољава добија ученик који:</u> -у довољној мери покажује способност употребе информација; -у знатној мери логички повезује чињенице и појмове; -већим делом самостално изводи закључке који се заснивају на подацима и делимично самостално решава поједине проблеме; -у довољној мери критички расуђује; -показује делимични степен активности и ангажовања.	-Описно оцењивање.	На основу целокупног рада ученика током полугођа.	На крају полугодишта и школске године
	-Редовност доношења домаћег.	За три недоношења домаћег минус у свеску, а након опомене и у дневник као активност.	Свакодневно током године, праћење/ пресек стања на тромесечју
	-Прегледање свески.	Уредност; Све забележено са часова.	Три пута у једном полугођу
	- Писане провере (једном у полугођу), свеска евиденције.	На основу целокупног рада ученика током полугодишта.	По потреби
	- Групни рад (посматрање наставника, излагање група), свеска евиденције. - Рад у пару (посматрање наставника, излагање парова, процена осталих ученика). - Вредновање самосталног	Сарадња у групи (сви чланови су укључени, сви имају задато забележено у свескама...) Степен знања свих чланова групе Квалитативно и квантитативно процењивање резултата рада, продуката група (пано, табела...)	По потреби

		рада ученика: ППТ, истраживање о датој личности-догађ ају. - Провера знања које ученици усвајају на часу и испитивање ставова. -Формативно оцењивање.	Хоризонтално и вертикално повезивање градива -Број и квалитет добровољног учешћа у разним наставним и ваннаставним активностима (израда паноа, кратко предавање, вођење квиза, израда асоцијација...)	
Ангажовање ученика у настави: Процењује се: одговоран однос према раду, постављеним задацима, и исказано интересовањ е и мотивацију за учење и напредовање; активно учествовање у настави и сарадњу са другима.	– показује изузетну самосталност уз изузетно висок степен активности и ангажовања (истиче се) – показује делимични степен активности и ангажовања (добар) – показује мањи степен активности и ангажовања (задовољава)	Вођење евиденције од стране наставника: -Јављању на часовима (учесталост и активност); -Успешности у групном раду, раду у пару (ангажовање, продукти); -Посета културно-истор ијским институцијама и догађајима; -Израда паноа, ПП презентација,	-Све што је рађено на часу налази се у свескама и уредно је написано; -Учесталост јављања и активност по месецима; -Учествује, помаже другима, израђује самостално или у сарадњи са другима продукте рада; -Број и квалитет добровољног учешћа у разним наставним и ваннаставним активностима (такмичења, израда паноа, кратко предавање, вођење квиза, израда асоцијација...);	На сваком часу током школске године. Пресек стања по тримесечјима .

		различитих врста излагања.	-Иницијатива и квалитет продукта	
--	--	-------------------------------	-------------------------------------	--

Пројекат у настави

У плану је наставак пројекта на тему „Сачувајмо наше писмо-ћирилицу.“ Подстакнути темама конкурса „Колевка“ и „Моја отаџбина Србија“ имамо за циљ да ђацима приближимо сам настанак нашег писма као и потребу да се оно сачува јер само писмо једног народа чини његов идентитет. Реализацији теме учествују чланови стручног већа друштвених наука. У разматрање теме узимају се историјски подаци о настанку писма, реформа правописа, саме историјске ситуације, значај писма данас, читање текстова филолога на дату тему, ћирилични натписи...

Начина прилагођавања програма образовања ученицима којима је потребна додатна образовна подршка

- Просторно, садржајно и методичко прилагођавање наставног програма (размештај седења, избор градива за учење и вежбање, прилагођавање задатака, начина и врста оцењивања, домаћих задатака...)
- Већа индивидуализација наставе;
- Размена искустава и сарадња са члановима Већа и стручним сарадницима у школи;
- Коришћење вршњачке подршке и помоћи у савладавању програмских садржаја;
- и све друго што ће се применити у складу са конкретним ситуацијама.

ДОПУНСКА НАСТАВА

Циљ:	Пружање помоћи у савладавању програма и учењу ученицима који спорије усвајају знања из Српског језика и математике или су били одсутни са часова, као и за оне који желе да утврде своје знање, са циљем разумевања, препознавања, отклањања нејасноћа и бржег и квалитетнијег усвајања знања, умења и вештина из наставног градива.
Разред:	Трећи
Годишњи фонд часова:	36 часова

СРПСКИ ЈЕЗИК

Ред. број	Наставна тема	број часова
1.	КЊИЖЕВНОСТ	3
2.	ЈЕЗИК	12
3.	ЈЕЗИЧКА КУЛТУРА	3

Укупно	18
---------------	-----------

НАПОМЕНА : Садржаји за реализовање допунске наставе ће зависити од напредовања ученика и проблема на које наилазе у овладавању предвиђеним програмским садржајима.

МАТЕМАТИКА

Ред. број	Наставна тема	број часова
1.	БРОЈЕВИ	13
2.	ГЕОМЕТРИЈА	3
3.	МЕРЕЊЕ И МЕРЕ	2
Укупно		18

НАПОМЕНА : Садржаји за реализовање допунске наставе ће зависити од напредовања ученика и проблема на које наилазе у овладавању предвиђеним програмским садржајима.

ДОДАТНА НАСТАВА

Циљ:	Оспособљавање ученика за решавање проблема, односно моделовање проблемских задатака. Развијање способности уочавања битног у задатку, развијање тачности и прецизности при раду, оспособљавање ученика за самостално решавање задатака датих у сложенијој текстуалној форми. Развијање закључивања, елемената критичког и стваралачког мишљења.
Разред:	Трећи
Годишњи фонд часова:	36 часова (1 час недељно)

Наставна тема: **СКУП ПРИРОДНИХ БРОЈЕВА**

Садржај (наставне јединице)	Задаци	Активности, методе	Средства	Праћење
--------------------------------	--------	-----------------------	----------	---------

Нумерација вишецифрених бројева Рачунске операције и њихова примена Зависност резултата и њихових компоненти Бројевни ребуси - дешифровање операција Магични квадрат и друге шеме Математичка укрштеница Логички задаци - задаци досетке Бројење и размештање фигура Логички задаци Комбинаторни задаци Решавање сложених задатака помоћу дужи	Нумерише вишецифрене бројеве Записује природне бројеве у облику збира вишеструких декадних јединица Приказује бројеве на бројевној полуправи употребом знакова $<$, $>$, $=$ и $\neq$ Зна писмено да сабира и одузима до 1000 Зна да множи и дели са остатком и без остатка до 1000 Зна особине рачунских операција, приоритет операција и употребу заграда Зна да решава разломке Разуме и зна да решава текстуалне задатке који се своде на основне рачунске радње и при томе уме да користи слова за запис непознатог броја Решава једноставне проблем ситуације Решава једноставне логичко-комбинаторне проблеме	Посматрање Графичко представљање Разговор Цртање Писање Индивидуални подстицај Аналитичко-син тетичка Истраживачка	Апликације Графофолије Дидактички материјал Уџбеник Креде у боји Оловке у боји Дијаграмске слике Прибор за цртање Презентације Припремљени задаци Натавни листови Радне свеске	посматрање праћење ангажовања ученика белешке
---	---	--	--	---

Наставна тема: **МЕРЕЊЕ И МЕРЕ**

Садржај (наставне јединице)	Задаци	Активности, методе	Средства	Праћење
- Проблеми мерења - Проблеми превозења и размештања предмета	- Упореджује површи фигура - Решава једноставне проблем ситуације - Решава једноставне логичко-комбинаторне проблеме	Посматрање Графичко представљање Разговор Цртање Писање Индивидуални подстицај Аналитичко-синте тичка Истраживачка	Апликације Дидактички материјал Уџбеник Оловке у боји Дијаграмске слике Прибор за цртање	посматрање праћење ангажовања ученика белешке

Наставна тема: **ГЕОМЕТРИЈА**

Садржај (наставне јединице)	Циљеви, задаци (исходи)	Активности, методе	Средства	Праћење
- Квадрат ,правоугаоник и троугао - обим - Квадрат и правоугаоник - резање и састављање - Конструкција троугла и круга -Цртање и уочавање правих и нормалних линија	- Израчунава обим правоугаоника, троугла и квадрат - Користи јединице мере за дужину - Решава проблемске ситуације - Решава логичко-комбинаторне проблеме - На основу податак конструише троугао и круг - Препознаје и зна да нацрта паралелне и нормалне праве	- Посматрање - Графичко представљање - Разговор - Цртање - Писање - Индивидуални подстицај - Аналитичко-синтетичка - Истраживачка	- Апликације - Дидактички материјал - Уџбеник - Оловке у боји - Дијаграмске слике - Прибор за цртање	- посматрање - праћење ангажовања ученика - белешке

ОСТАЛИ ОБЛИЦИ ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА**ЧАС ОДЕЉЕЊСКОГ СТАРЕШИНЕ** (1 час недељно, 36 часова годишње)

Ред. број	Наставна тема	број часова
1.	ЈА И ДРУГИ	9
2.	БОНТОН	15
3.	МОЈА ОСЕЋАЊА И ЈА	12
Укупно		36

Назив предмета **ЧАС ОДЕЉЕЊСКОГ СТАРЕШИНЕ**

Циљ Поштовање договора о правима којих треба да се придржавају сви ученици. Оспособљавање ученика да препознају и разумеју сопствена осећања и потребе и њихову међусобну повезаност; да штите и остварују своје потребе на начин који не угрожава друге.

Разред Трећи

Годишњи фонд часова 36 часова

Ред. број	Активности	број часова
1.	Подстицање договора и сарадње	3
2.	Дечја права и подстицање за активну партиципацију у животу школе	8
3.	Здравствено васпитање	10
4.	Сазнање о себи и другима, самопоштовање и самопоуздање	3
5.	Адаптација на школу и социјална интеграција	6
6.	Развијање и његовање људских вредности	6
		36

НАЧИН ОСТВАРИВАЊА ПРОГРАМА

Активности ученика	дефинише, идентификује, именује, репродукује, бира, утврђује, представља, издваја, организује, пише, понавља, прилагођава, тумачи, илуструје, демонстрира, показује, објашњава, препознаје, анализира, формулише, објашњава, планира, пише, преформулише, повезује, класификује, процењује, описује, вреднује, бира, поставља питања.
---------------------------	---

Активности наставника	припрема, организује, посматра, прати, објашњава, помаже, показује, води, подстиче, предвиђа
Методе, поступци и техника наставе, облици рада	Сврха ових активности је подршка прилагођавању ученика трећег разреда на школску средину и заједницу, као и задовољавање њихових интересовања, дружење са вршњацима кроз заједнички рад, исказивање способности, осамостаљивање, развој неких вештина и друго. Активности треба тако организовати да ученици имају што више могућности за активно учешће, за креативно испољавање, за интеракцију са другим ученицима, коришћење различитих извора информација и савремених технологија. Резултате рада ученика треба учинити видљивим јер се на тај начин обезбеђује мотивација и задовољство учесника активности. Бројни су начини на које је могуће то остварити, као на пример: организовање представа, изложби, базара, објављивање на сајту школе, кроз смотре стваралаштва, спортске сусрете и друго. Наставник треба да обезбеди да се на часу сваки ученик осећа уважено, прихваћено и добродошло у својој различитости уз обавезу поштовања и уважавања других и другачијих погледа и мишљења. Његова улога је и да обезбеђује наставна средства или упућује ученике да их сами пронађу. За овај програм посебно су погодне информације које нуди сама локална заједница нпр. локалне новине, телевизија и радио, информације на сајтовима, различити плакати и лифлети које прави дом здравља, музеј, галерија, туристичка агенција, спортски клуб... У овом програму продукти ученичких активности имају посебан значај. Они могу бити различите врсте: постери, аудио-визуелни записи, презентације, прикази резултата истраживања и друго. Они се могу користити у току рада на неком садржају као вид документовања процеса. Наставници су у прилици да бирају: радионице, симулације, играње улога, студије случаја, дискусије, мини истраживања, једноставне акције као и да сами осмисле неке друге активности, као и да примењују различите интерактивне облике рада као и да бирају и користе одговарајуће методе и технике.

ВАННАСТАВНЕ АКТИВНОСТИ

ДРУШТВЕНЕ, ТЕХНИЧКЕ, ХУМАНИТАРНЕ, СПОРТСКЕ И КУЛТУРНЕ АКТИВНОСТИ (36 часова годишње) (области науке, технике, културе, уметности, медија и спорта)

Садржаји програма	Број часова	Активности у образовно-васпитном раду	Основни облици извођења програма	Циљеви и задаци садржаја програма
-------------------	-------------	---------------------------------------	----------------------------------	-----------------------------------

<u>Друштвене активности</u> Радионице ?Школа без насиља? Активности поводом обележавања: Дан планете Земље, Дан воде, Дан борбе против пушења, Дан заштите животне средине	5	- израда паноа - посете - изложбе	- фронтално - индивидуално - рад у групи	- Сарадња са локалном заједницом - Развијање свести о здравом начину живота - Поштовање разлика и уважавање својих и туђих потреба
<u>Техничке активности</u> - Уређење школског простора - Израда честитки поводом значајних датума	6	- чишћење -купљење папирића -сечење, лепљење, цртање, сликање	- фронтално - индивидуално - рад у групи	- Развијање креативности, стваралачког рада, уредности, прецизности, изграђивање личних критичких ставова према загађењу животне средине
<u>Хуманитарне активности</u> - Акције поводом Дечје недеље - Јесењи крос - Сарадња са Црвеним крстом и Дечјим диспанзером - Помоћ болесном другу - Помоћ старим особама	5	- прикупљање новца,школског прибора, играчака? - припреме за крос - посете	- фронтално - индивидуално - рад у групи	- Развијање хуманог односа - Поштовање разлика и разумевање туђих потреба - Развијање такмичарског духа
<u>Спортске активности</u> Организовање спортских такмичења - одељенска - међуодељенска - међушколска	10	- игра -различити облици кретног изражавања	- фронтално - индивидуално - рад у групи	- Развијање такмичарског духа - Развијање моторике спретности, физичких способности
<u>Културне активности</u> Посете: - позоришту - музеју - учествовање у активностима поводом школских празника	10	-посете културним установама - јавни наступи -припрема за такмичење рецитатора	- фронтално - индивидуално - рад у групи	- Развијање опште културе - Развијање и подстицање стваралачке активности

				- Развијање оригиналности, маште, смисла за лепо
ОДЕЉЕЊСКО ВЕЋЕ				
Активности			Носиоци и начин реализације	
Израда програма рада Вођење школске и педагошке документације Избор семинара и израда плана стручног усавршавања Договор о планирању посета родитеља часовима Учешће у хуманитарним акцијама Договор о облежавању Дечје недеље Обележавање Дана школе, Светог Саве и других значајних датума Анализе постигнућа ученика на контролним вежбама и тестовима Припрема за извођење излет Извештај о раду Већа у текућој школској години Анализа успеха и владања ученика према стандардима постигнућа: Праћење, вредновање и оцењивање ученика, дисциплина и реализација наставног програма и васпитног рада Стручно усавршавање у установи			Састанци Одељењског већа, размена искустава и запажања, предавања у оквиру стручног усавршавања у установи. Реализатори: Члаљнови Већа стручни сарадници,	

САРАДЊА СА РОДИТЕЉИМА	
Активности	Носиоци и начин реализације
Упознавање родитеља са наставним програмом, школским календаром, организацијом рада школе, правима и обавезама ученика, Правилником о заштити деце од насиља, начином праћења и вредновања постигнућа ученика Избор представника Савета родитеља Термини за индивидуалне разговори Анализа постигнутог успеха и владања ученика Предавања за родитеље	Родитељски састанци и индивидуални разговори Учитељи, стручни сарадници, директор, родитељи

**ПЛАН И ПРОГРАМ ОРГАНИЗАЦИЈЕ И РЕАЛИЗАЦИЈЕ
ЕКСКУРЗИЈЕ ЗА УЧЕНИКЕ ТРЕЋЕГ РАЗРЕДА**

- ЈАГОДИНА -

Екскурзија је облик образовно-васпитног рада који се остварује ван школе. **Циљ** екскурзије је непосредно упознавање појава и односа у природној и друштвеној средини, упознавање културног наслеђа и привредних достигнућа, а у циљу остваривања образовно-васпитне улоге школе. **Задаци** екскурзије:

- проучавање објекта и феномена у природи;
- уочавање узрочно-последичних односа у конкретним природним и друштвеним условима;

- развијање интересовања за природу и еколошке навике;
- упознавање начина живота и рада људи појединих крајева;
- развијање позитивног односа према: националним, културним и естетским вредностима, спортским потребама и навикама, као и позитивним социјалним односима.

Садржаји екскурзије остварују се на основу плана и програма наставе и учења, образовно-васпитног рада и саставни су део Школског програма и Годишњег плана рада школе.

Садржаји, места и објекти које треба посетити	Број дана	Активности наставника	Активности ученика	Образовно-васпитна област	Циљеви и исходи садржаја програма
Посете: - Посета		- организовање - информисање	- посматрање - проучавање	Српски језик	- развијање способности

Музеју воштаних фигура - Обилазак Зоолошког врта - Разгледањ е Аквапарка - Слободно време за игру у парку	1	- обезбеђивање безбедности ученика - разговор - предавање - показивање - указивање - објашњавање - међупредметн о повезивање - развијање сазнајних интересовања, моралних, естетских и других квалитета личности ученика - боље међусобно упознавање (наставникученици)	- слушање - упоређивањ е - дружење - боље међусобно упознавање (ученицинаставник и ученика међу собом) - разговор (постављање питања и давање одговора) - упознавање - усвајање знања - проширивање знања, искустава - утврђивање и конкретизациј а знања	Природа и друштво Физичко и здравствен о васпитање Музичка култура Ликовна култура	посматрања, уочавања и доживљавања богатства облика, боја, звукова - богаћење речника - упознавање на терену онога што су ученици сазнали о животињама које не живе на нашем подручју - сналажење у времену и простору - развијање одговорног односа према окружењу - упознавање различитих начина уметничког изражавања - подстицање расположења и ведрине
---	---	--	---	---	--

					- певање и играње научених игара, развијање стваралаштва и оригиналности - разгледање терена за спорт и рекреацију - развијање издржљивости
					, спретности, такмичарског духа, толеранције, координације и физичких способности - развијање хигијенских навика - боравак у природи уз дружење и игру - подстицање оригиналности и креативности

ПЛАНИРАНИ ОБУХВАТ УЧЕНИКА: пет одељења трећег разреда (80% ученика, а изузетно и 60%).

НОСИОЦИ ПРЕДВИЂЕНИХ САДРЖАЈА И АКТИВНОСТИ: директор школе, стручни вођа пута, одељењски старешина

ТРАЈАЊЕ: један дан

ПУТНИ ПРАВАЦ: Ужице - Јагодина - Ужице

ТЕХНИЧКА ОРГАНИЗАЦИЈА: Техничка организација биће спроведена у складу са Правилником о организацији и остваривању наставе у природи и ескурзије у основној школи и поступком јавних набавки.

НАЧИН ФИНАНСИРАЊА: родитељи ученика трећег разреда

Екскурзија ће се реализовати у временском периоду од октобра до јуна.

ПЛАН И ПРОГРАМ ОРГАНИЗАЦИЈЕ И РЕАЛИЗАЦИЈЕ НАСТАВЕ У ПРИРОДИ ЗА УЧЕНИКЕ ТРЕЋЕГ РАЗРЕДА - ГОЧ -

Настава у природи је облик образовно-васпитног рада којим се остварују обавезни наставни предмети, изборни програми, пројектна настава и ваннаставне активности из плана и програма наставе и учења за први циклус основног образовања и васпитања – у климатски погодном месту из здравственорекреативних и образовно-васпитних разлога.

ЦИЉ:

- очување, подстицање и унапређивање укупног здравственог стања ученика, њиховог правилног психофизичког и социјалног развоја;
- стварање основа за усвајање активног, здравог и креативног начина живота и организовања и коришћења слободног времена;
- проширивање постојећих и стицање нових знања и искустава о непосредном природном и друштвеном окружењу;
- развијање еколошке свести и подстицање ученика на лични и колективни ангажман у заштити природе;

- социјализација ученика и стицање искустава у колективном животу, уз развијање толеранције и одговорног односа према себи, другима, окружењу и културном наслеђу;
- развијање позитивних односа према националним, културним и естетским вредностима;
- развијање способности сагледавања развоја привредних могућности краја, односно региона који се обилази.

ЗАДАЦИ:

- побољшање здравља и развијање физичких и моторичких способности ученика;
- задовољавање основних дечијих потреба за кретањем и игром;
- очување природне дечије радозналости за појаве у природи и подстицање интересовања и способности за њихово упознавање кроз одговарајуће активности;
- развијање способности запажања основних својстава објеката, појава и процеса у окружењу и уочавање њихове повезаности у конкретним природним и друштвеним условима;
- подстицање самосталности у процесу стицања знања кроз непосредне истраживачке задатке;
- развијање свести о потреби заштите, неговања, чувања и унапређивања природне и животне средине и изграђивање еколошких навика;
- упознавање природно-географских, културно-историјских знаменитости и лепоте места и околине;
- упознавање са начином живота и рада људи појединих крајева;
- упознавање разноврсности биљног и животињског света појединих крајева, уочавање њихове повезаности и променљивости;
- упознавање са карактеристикама годишњих доба у природи и смењивање временских прилика;
- развијање способности сналажења тј. оријентисања у простору и времену; – оспособљавање ученика за безбедан и правилан боравак у природи;
- развијање правилних хигијенско-здравствених навика и подстицање самосталности у обављању личне хигијене и бриге о себи;
- подстицање и стварање навике за неговање редовне физичке активности и за што чешћи боравак у природи;
- формирање навика редовне и правилне исхране;
- навикавање на правилно смењивање рада, одмора и сна;

- разумевање и уважавање различитости међу појединцима;
- подстицање групног рада, договарања и сарадње са вршњацима и одраслима кроз одговарајуће активности.

Садржаји наставе у природи остварују се на основу плана и програма наставе и учења из којег се издвајају они садржаји који су погодни за остваривање циљева и задатака наставе у природи, а одговарају условима у којима се она реализује.

Наставне и ваннаставне активности						
Наставне области	Број часова	Активности ученика у образовно-васпитном раду	Активности наставника у образовно-васпитном раду	Основни облици извођења програма	Циљеви и исходи садржаја програма	Носиоци остваривања програма

Српски језик	5	- посматрање - уочавање - причање - описивање - писање - читање	-упућује ученике на посматрање и записивање лепих реченица -припрема задатке за рад -инсистира на изношењу сопственог утиска	фронтални индивидуални групни рад рад у пару	-развијање способности посматрања, уочавања и доживљавања богатства облика, боја, звукова и гласова у природи -богаћење речника -упућивање да доживљавају, изражавају слике и осећања изражена у књижевним текстовима -изражавање утиска -развијање сарадничких односа	одеље њске стареш ине, учениц и	у
--------------	---	---	--	--	--	--	---

програмима наставе и учења за поједине предмете могу се наћи садржаји који експлицитно или имплицитно упућују на погодност овог облика образовноваспитног рада.

Математика	5	- процењивање - израда задатака - уочавање - практични рад - мерење - закључивање - усвајање знања	- израђује наставне листиће - подстиче на самовредновање - усмерава и подстиче на примену знања	- фронтални - индивидуални - групни рад рад у пару	- примена стечених знања на решавање задатака различитог типа	одеље њске стареш ине, учениц и
------------	---	--	--	--	---	--

Природа и друштво	2	- разгледање - посматрање - уочавање - препознавање - именовање - уређивање окружења - одржавање личне хигијене - успоставља контакте - истражује	- демонстрира - објашњава - инсистира на примени знања - задужује - подстиче одговоран однос према природи - развија свест о здравом начину живота	фронтални индивидуални групни рад рад у пару	- проширивање знања о лековитим водама - упознавање сведока прошлости - уочавање разлика и сличности међу крајевима - уочавање и опажање живе и неживе природе у непосредној околини - сналажење у времену и простору - развијање одговорног односа према окружењу - уочавање и именовање различитих временских промена	одеље њске стареш ине, учениц и трећа лица (кустос , стареш ина манастира)
-------------------	---	---	--	--	---	---

Музичка култура	1	- певање - играње - слушање - извођење	-демонстрира -подстиче -упућује	фронтални индивидуални групни рад рад у пару	-подстицање расположења и ведрине -певање и играње - научених игара, развијање стваралаштва и оригиналности	одеље њске стареш ине, учениц и
-----------------	---	---	---	---	---	--

Физичко и здравствено васпитање	3	- трчање - шетање - такмичење - одржавање личне хигијене - игра - савладавање природних препрека	- демонстрира - коригује - упућује - инсистира на хигијени - инсистира на поштовању правила игре	фронтални индивидуални групни рад рад у пару	- развијање издржљивости, спретности, такмичарског духа, толеранције, координације и физичких способности - развијање хигијенских навика - упознавање ученика за коришћење трим стазе	одељењске старешине, ученици, рекреатор
Ликовна култура	2	- посматрање - цртање - сликање - израда - преобликовање - прикупљање природног материјала	- демонстрира - упућује на посматрање околине - подстиче на рад са природним материјалима	фронтални индивидуални групни рад рад у пару	- развијати смисао за спајање различитих облика и материјала како би добили нову, целину - подстицање оригиналности и креативности	одељењске старешине, ученици
Дигитални свет	1	Садржаји се реализују кроз планирање дневних активности у току седмице.				

Грађанско вапитање	1	- причање - цртање -препознавање осећања -пружање емпатије	-инсистира на социјализацији и поштовању толеранције	Радионица	-развијање другарства -поштовање разлика -уважавање својих и туђих потреба -развијање толеранције -размена искустава	одеље њске стареш ине, учениц и
--------------------	---	--	--	-----------	--	--

Час одељењског старешине	1	- причање - размена искуства - прилагођавање - учење - примена правила понашања	-припрема радионицу на тему другарства -примењује и инсистира на примени Бон-тона	-радионица -фронтални	-развијање другарства -прилагођавање новим условима живота -подстицање на културно понашање -развијање осећања припадања у групи -развијање толеранције	одељењске старешине, ученици
Допунска настава из математике	1	-запажа -уочава -решава једноставне задатке	-припрема наставне листиће -подстиче на рад и сарадњу	-индивидуални -у пару	-решава једноставне текстуалне задатке -развијање сарадње -подстицање на примену знања	одељењске старешине, ученици

Пешачки излети	7	- шетање - уочавање - учење - посматрање и описивање - препознавање - прикупљање природних материјала - прављење збирке	-организује -подстиче на правилно држање тела -разговара -упоређује -инсистира на повезивању знања са околином	-фронтални -индивидуални -групни рад -рад у пару	-развијање правилног односа према природи -стицање нових знања -примена знања на очигледним, природним објектима -упознавање околине -развијање спретности и кондиције у природи -боравак на чистом ваздуху	одеље њске стареш ине, учениц и, рекреа тор
----------------	---	--	--	---	--	--

ПЛАНИРАНИ ОБУХВАТ УЧЕНИКА: пет одељења трећег разреда (80% ученика, а изузетно и 60%).

НОСИОЦИ ПРЕДВИЂЕНИХ САДРЖАЈА И АКТИВНОСТИ: директор школе, стручни вођа пута, одељењски старешина

ТРАЈАЊЕ: седам дана

ПУТНИ ПРАВАЦ: Ужице - Гоч - Ужице

ТЕХНИЧКА ОРГАНИЗАЦИЈА: Техничка организација биће спроведена у складу са Правилником о организацији и остваривању наставе у природи и ескурзије у основној школи и поступком јавних набавки.

НАЧИН ФИНАНСИРАЊА: родитељи ученика трећег разреда

У зависности од слободних термина у одмаралишту, настава у природи ће се реализовати у временском периоду од октобра до јуна.

Структура делатности образовно-васпитног процеса наставе у природи:

1. Настава:

a)

Културно -забавне активности	7	- играње - певање - - креирање маски - и фризура - - имитирање - такмичење -рецитовање	-инсистира на активности свих ученика -учествује у припремању забавних садржаја -помаже ученицима за извођење активности на сцени	-фронтални -индивидуални -групни рад -рад у пару	-развијање другарства -развијање такмичарског духа -подстицање оригиналности и креативности -неговање смисла за хумор -препознавање склоности ученика и интересовања	одеље њске стареш ине, учениц и, анимат ор
------------------------------	---	--	--	---	--	---

обавезна;

б) изборна;

в) допунска

2. Ваннаставне активности:

а) шетње, излети и посете;

б) друштвене и друге активности;

в) спортске активности

Начин извођења предвиђених садржаја усклађен је са Школским програмом за трећи разред:

1. Настава ће се одвијати по распореду часова прилагођеним условима рада наставе у природи.

У току боравка на Гочу одређени наставни садржаји биће реализовани у оквиру друштвено-корисног рада, у току излета и посета, за време спортских и културнозабавних активности.

- Примена стечених знања кроз разне форме активног и амбијенталног учења;
- Стицање знања кроз посматрање, уочавање, откривање, упоређивање, истраживање;
- Подстицање самосталног језичког уобличавања прикупљених података и њихово презентовање;
- Стицање знања на принципу очигледности, систематичности, поступности, практичности.

2. Излети, посете и шетње биће организовани свакодневно уз договор са стручним сарадником одмаралишта и на њима ће се реализовати различити задаци. Планирано је да се упозна и посети:

- Језеро Селиште
- Цветне ливаде
- Чесма Милутина Симоновића
- Дрво љубави
- Видиковац Крст
- Манастир Жича

Напомена: планирани излети зависе од временских услова.

Друштвене и друге активности биће организоване сваке вечери, а у оквиру њих организоваће се: квизови знања, надметања у рецитовању, плесу, песми, шали, имитацијама, маскенбал...

Спортске активности ће се свакодневно организовати и почињаће јутарњом гимнастиком, настављаће се различитим теренским и спортским играма: штафетне игре, такмичарске игре лоптом, турнир у фудбалу, између две и четири ватре, надвлачење конопца...

У случају недовољног броја изјашњених ученика за реализацију наставе у природи, могуће је реализовати једнодневну екскурзију на релацији Ужице - Јагодина - Ужице.